

JPSA

Journal of Political and Social Agenda

Vol. 3 No.1 (July - December 2024)

วารสารวารการเมืองและสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

- ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตก่อนการบังคับใช้และ
นำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในตำบลอรุสะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี
- ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
ยะลา และนราธิวาส
- Reducing Educational Disparities Through Cross-Border Collaboration:
Synergies for Human Capital Development in the Mae Sai-Tachilek
Border Region
- ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบูดี จังหวัดยะลา
- Public Duties in Islam: The Institution of the Hisba

วารสารวารสารการเมืองและสังคม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Journal of Political and Social Agenda.

Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

ISSN 2821-9554 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการของนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ ในสาขาวิชาการเมืองการปกครอง การปกครองท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ ปรัชญาและทฤษฎีการเมือง การเมืองการปกครอง เปรียบเทียบ เศรษฐศาสตร์การเมือง มานุษยวิทยาการเมือง สังคมวิทยาการเมือง อิสลามกับการเมือง และการบริหารรัฐกิจ/รัฐประศาสนศาสตร์
3. เพื่อสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้า และการวิจัยอย่างต่อเนื่องในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารการเมืองและสังคม เป็นวารสารของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่จัดพิมพ์ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความหนังสือ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ด้านรัฐศาสตร์ ในสาขาวิชาการเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ การปกครองท้องถิ่น รัฐประศาสนศาสตร์ การสื่อสารทางการเมือง การเมืองเรื่องชาติพันธุ์ มานุษยวิทยาการเมือง สังคมวิทยาการเมือง ความขัดแย้ง สันติศึกษา และประเด็นทางสังคมศาสตร์

กำหนดออกตีพิมพ์เผยแพร่

วารสารการเมืองและสังคม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นวารสารวิชาการ ซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัย จากบุคคลทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย วารสารมีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

181 หมู่ที่ 6 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์/โทรสาร 073-330810

E-mail: jpsa.pn.psu@gmail.com

เว็บไซต์ : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/polsciPSU/index>

วารสารวารสารการเมืองและสังคม

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวุฒน์ ช่อไม้ทอง

คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

ที่ปรึกษาทีมบรรณาธิการฝ่ายจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยาสมิน ชัตตาร

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์เอกกรินทร์ ต่วนศิริ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันวาร์ กอมะ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

ดร.อาดีลัน อัสมา

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ แสงทอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอิลยาส ญาปริง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษก์ ชามะรัตน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภักดิ์ศรี

สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ โชะเฮง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร สมบูรณ์บุรณะ

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยาสมิน ชัตตาร

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

International Editorial Board

Prof. Dr. Huseyin Bagci	Department of International Relations, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Middle East Technical University, Turkey
Prof. Dr. Jasser Auda	Al-Shatibi Chair of Maqasid Studies, International Peace College South Africa
Assoc. Prof. Dr. Kamaruddin Abdulsomad	Department of Economic History, School of Economics and Management, Lund University, Sweden
Assoc. Prof. Dr. Mohammad Evren Tok	College of Islamic Studies, Hamad Bin Khalifa University, Qatar
Assoc. Prof. Dr. Muge Aknur	Department of International Relations, Dokuz Eylul University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Muhammad Arafat bin Mohamad	Faculty of Arts & Social Sciences, Universiti Brunei Darussalam

บรรณาธิการผู้จัดการ

1. นางสาวบุษิตา อารียามภรณ์

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

- นายอนุชรัตน์ แวหะยี่

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความ

1. Prof.Dr.Saiful Akmal	Department of English Language Education Universitas Islam Negeri Ar-Raniry Banda Aceh
2. รองศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยี่หมะ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอิลยาส หน้่าปริง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ มีสันฐาน	สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนชญ์ อารีย์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัชญา วัฒนโธ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เหล่าเจริญวงศ์	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา พิชาติปัจจา	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซ่มซู สาอู	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชพงษ์ ชัชวาลย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิณี ธานีรัตน์	คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฮาซันอักกรม ดงนะเต็ง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันวาร กอมะ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทภิพร สุพร	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรา แก้วนุ้ย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
16. ดร.อิมรอน โสะสัน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
17. ดร.นาอีม แลนิ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
18. ดร.ศักดา ขจรบุญ	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
19. ดร.บุญญวัฒน์ จิตประคอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
20. อาจารย์งามศุภร์ รัตนเสถียร	สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา
21. Mrs.Melly Masni	Faculty of Social and Political Science Universitas Islam Negeri Ar-Raniry Banda Aceh

ข้อความและความเห็นในสิ่งพิมพ์ฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ใช่ของคณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สารบัญ

	บทบรรณาธิการ	i-iii
1	ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตก่อนการบังคับใช้และ น่านโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี _____ รุสนานี ดายี, นูรีฮัน จันทรถ, รอนิหะยะ กาเดร์ และฮาซันอักริม ดงนะเต็ง	1-15
2	ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา _____ อิทธิชัย สีดำ	16-32
3	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส _____ อัยนา ไทยประทาน, เขมิกา หวังสุข, และวนิดา พิมพโคตร	33-48
4	Reducing Educational Disparities Through Cross-Border Collaboration: Synergies for Human Capital Development in the Mae Sai-Tachilek Border Region _____ Nan Ei Hlyen Htet Soe	49-65
5	ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลปุดี จังหวัดยะลา _____ อาซีซี อาลี, นูรีฮายะห์ กา, ซากูเราะห์ กุบูเต๊ะ	66-87
6	Public Duties in Islam: The Institution of the Hisba _____ Ali Musa Harahap	88- 93

บทบรรณาธิการ

ในโลกแห่งความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การวิจัยและการแลกเปลี่ยนมุมมองทางวิชาการคือหัวใจของการสร้างสรรค์อนาคต วารสารฉบับนี้มุ่งเป็นเวทีสำหรับการรวมตัวของความคิด ความท้าทาย และคำตอบใหม่ ๆ ที่จะขับเคลื่อนทั้งวงการวิชาการและสังคมไปข้างหน้า ด้วยความเชื่อมั่นว่าความรู้ไม่เพียงแต่ตอบโจทย์ในปัจจุบัน แต่ยังจุดประกายความเป็นไปได้สำหรับวันข้างหน้า เราขอเชิญท่านผู้อ่านร่วมเดินทางไปกับเราในทุกบทความของวารสารเล่มนี้

ประกอบไปด้วย บทความที่ 1 ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตก่อนการบังคับใช้ และนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในตำบลรูสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับทัศนคติของผู้สูงอายุภายใต้นโยบายกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet Policy) โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้สูงอายุมีความเข้าใจทางด้านนโยบายเป็นอย่างดี หากทว่าไม่เห็นด้วยกับกรอบระยะเวลาของการสิทธิ์ ทั้งนี้ ผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการของประชาชนที่เชื่อมโยงกับนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งยังคงมีบทบาทสำคัญในเชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม การพัฒนานโยบายดังกล่าวควรคำนึงถึงการสนับสนุนในหลากหลายรูปแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในการพึ่งพาตนเองในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนของคุณภาพชีวิต

บทความที่ 2 ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยผลการศึกษาพบว่า ความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก ในขณะที่ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตอยู่ในลำดับที่สอง ด้านความมั่นคงและการเสริมสร้างสันติสุขอยู่ในลำดับที่สาม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในลำดับที่สี่ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนอยู่ในลำดับที่ห้า และด้านการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในลำดับที่หก ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับความสำคัญสูงสุด แม้ว่าสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีปัญหาด้านความมั่นคงที่รุนแรงและถูกมองว่าเป็นปัญหาหลักของพื้นที่ ทั้งนี้ ผลการศึกษายังสะท้อนถึงความสำคัญของการพัฒนาบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการในระดับชุมชนภายใต้บริบทของความขัดแย้งและข้อจำกัดในพื้นที่

บทความที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส

บทความวิจัยฉบับนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการให้คุณค่า (value) และการเข้าสังคม (social interaction) มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเป็นจิตอาสา ในขณะที่ปัจจัยด้านการทำความเข้าใจ (understanding) และการปกป้องตนเอง (protective factors) มีผลเชิงลบแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ (enhancement) พบว่ามีผลเชิงลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ดังกล่าว

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนถึงความสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ในการส่งเสริมการเป็นจิตอาสา โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงปัจจัยที่ยังไม่มีผลกระทบชัดเจนต่อพฤติกรรมกรการเป็นจิตอาสาในบริบทเฉพาะของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทความที่ 4 Reducing Educational Disparities Through Cross-Border Collaboration: Synergies for Human Capital Development in the Mae Sai-Tachilek Border Region

ผลการศึกษานี้พบว่า การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ชายแดนแม่สาย-ท่าขี้เหล็กสามารถดำเนินการได้ผ่านความร่วมมือข้ามพรมแดน โดยใช้แนวคิดของ Sen เรื่องการเพิ่มเสรีภาพส่วนบุคคลผ่านการศึกษา และแนวคิดของ Ostrom ที่เน้นความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย งานวิจัยนี้พบว่าโครงการการศึกษาสองภาษา การฝึกอบรมอาชีพพร้อม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมช่วยเพิ่มอัตราการคงอยู่ในโรงเรียนถึง 15% พร้อมพัฒนาทักษะอาชีพและภาษา ซึ่งส่งผลต่อโอกาสการจ้างงานและการพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษานี้เน้นการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นหัวใจหลัก พร้อมเสนอกรอบการทำงานร่วมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความไม่มั่นคงทางการเมือง

บทความที่ 5 ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบุตี จังหวัดยะลา

บทความวิจัยฉบับนี้พบว่า ทักษะคติของประชาชนต่อคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง โดยเน้นให้เห็นถึงแนวทางการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การดำเนินงานด้วยความรอบคอบ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความไว้วางใจและประสิทธิผลของการบริหารงานในระดับท้องถิ่น

บทความที่ 6 ปรีทัศน์หนังสือ Public Duties in Islam: The Institution of the Hisba ประพันธ์โดยอิหม่ามอิบนุ ตัยมียะห์ หนังสือเล่มนี้ได้เน้นย้ำบทบาทของ “ฮิสบะห์” ในฐานะสถาบันสำคัญที่ส่งเสริมความยุติธรรมและสวัสดิการสังคมในอิสลาม โดยนำเสนอหลักการและกลไกสำหรับการบริหารเศรษฐกิจและสังคมตามกรอบศาสนา ผลงานนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมราคา การกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และการสร้างกลไกป้องกันความอยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนเน้นความสำคัญของความรู้และความยุติธรรมในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ หนังสือยังเสนอกรอบการพัฒนาสังคมที่ยึดหลักศีลธรรมและความโปร่งใส โดยมุ่งหมายให้รัฐบาลและสังคมมุสลิมสามารถบรรลุประโยชน์ส่วนรวมได้ ผ่านการปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลาม ผลงานนี้มีคุณค่าต่อการวิเคราะห์ปรากฏการณ์เศรษฐกิจการเมืองร่วมสมัย และเหมาะสมสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาแนวคิดการเมืองเศรษฐกิจในมุมมองอิสลาม

ในทุกบทความของวารสารฉบับนี้ เราหวังว่าท่านผู้อ่านจะพบแรงบันดาลใจและมุมมองใหม่ที่สามารถนำไปต่อยอดทั้งในแง่ของการวิจัยและการปฏิบัติ ขอให้บทความต่าง ๆ เป็นดั่งสะพานที่เชื่อมโยงความรู้ ความคิด และการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมาย สู่การพัฒนาสังคมและโลกวิชาการอย่างยั่งยืน ด้วยความมุ่งมั่นและการสนับสนุนของทุกท่าน วารสารนี้仍将คงเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนทางปัญญาอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ด้วยมิตรภาพ

รองศาสตราจารย์เอกรินทร์ ต่วนศิริ

บรรณาธิการ

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตก่อนการบังคับใช้และ นำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

บทคัดย่อ _____

รุสนานี ดายี¹ นูร์ฮัน จันทรถ² รอนียะ กาเดร์³
และฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง⁴

การเข้าถึงนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มผู้สูงอายุเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตก่อนการบังคับใช้และนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยศึกษาผู้สูงอายุในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่คัดเลือกด้วยวิธีเจาะจง จำนวน 15 คน ตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำหนด เก็บข้อมูลในช่วงเวลาก่อนการบังคับใช้และนำนโยบายไปปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจต่อรายละเอียดของนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตเป็นอย่างดี ไม่เห็นด้วยกับกรอบเวลาในการใช้สิทธิ์ตามนโยบาย และมีความคาดหวังต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตว่าจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น และคาดหวังให้นโยบายมีความต่อเนื่องนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่าควรพิจารณากรอบเวลาในการใช้สิทธิ์ของนโยบายให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมนโยบายสามารถใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม และหาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นหากไม่มีนโยบายลักษณะนี้

คำสำคัญ: ดิจิทัลวอลเล็ต, ผู้สูงอายุ, นโยบาย

Received: 16 October 2024 Revised: 18 November 2024 Accepted: 25 November 2024

¹ นักศึกษา, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94000, อีเมล : drusnanee@gmail.com

² นักศึกษา, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94000, อีเมล : hanzaa7604@gmail.com

³ นักศึกษา, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94000, อีเมล : ronyahkaday@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94000, อีเมล : arsun.do@psu.ac.th

Elderly Perspectives on Digital Wallet Policy Prior to Enforcement and Implementation: A Case Study of Elderly in Rusamilae Subdistrict, Mueang District, Pattani Province

Abstract _____ *Rusnanee Dayee*⁵ *Nureehan Jantharot*⁶ *Roniyah Kaday*⁷
*and Hasan Akrim Dongnadeng*⁸

Access to state policies involving digital technology use among the elderly is a key challenge in driving national development that keeps pace with change. This research article aims to explore elderly perspectives on the digital wallet policy before its enforcement and implementation, focusing on seniors in Rusamilae Subdistrict, Mueang District, Pattani Province. The qualitative study collected data from 15 elderly key informants, selected through purposive sampling based on specific criteria for key informants. Data were gathered during the period prior to policy enforcement and analyzed through thematic analysis. The findings indicate that key informants have a thorough understanding of the digital wallet policy details. However, they expressed disagreement with the timeframe for exercising their rights under the policy. They also hold expectations that the digital wallet policy will boost the economy and ultimately improve citizens' quality of life if continued over time. The study suggests that the policy's timeframe for usage should be made more flexible to allow participants to spend in a manner that suits their needs. Furthermore, explore strategies to promote greater self-reliance among the populace in the absence of such policies.

Keywords: Digital Wallet, Elderly, Policy

Received: 16 October 2024 Revised: 18 November 2024 Accepted: 25 November 2024

⁵ Student, Major in Public Policy, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani Province, E-mail: drusnanee@gmail.com

⁶ Student, Major in Public Policy, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani Province, E-mail: hanzaa7604@gmail.com

⁷ Student, Major in Public Policy, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani Province, E-mail: roniyahkaday@gmail.com

⁸ Assistant Professor Dr., Major in Public Policy, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani Province, E-mail: arsun.do@psu.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ทำให้รัฐบาลของประเทศไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยปรับตัวด้วยการกำหนดนโยบายแผนงาน และโครงการด้านการคลัง เช่น โครงการคนละครึ่ง ซ้อปดีมีคืน เป็นต้น (รัฐศรีธัญย์ ธนไพศาลกิจ, 2566) ในขณะเดียวกันความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชน เป็นปัญหาที่แพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย หรือแม้กระทั่งประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนประสบปัญหานี้มาอย่างยาวนาน ประเด็นการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชนอาจส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิในการเข้าร่วมนโยบายของรัฐบาลได้อย่างทั่วถึง (ปรมาภรณ์ แสงแก่นสาร และศิวัช ศรีโภคางกุล, 2566) โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ส่วนมากยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี ดังที่ จุฑามาศ อนุสุริยา และอจิรภาส เพียรขุนทด (2566) ที่ศึกษาโครงการคนละครึ่ง พบว่า ผู้สูงอายุนอกเขตเมืองขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ด้วยปัจจัยด้านการใช้งานที่ซับซ้อนของแอปพลิเคชันที่ขัดข้องในบางช่วงเวลา โดยเฉพาะในช่วงแรกของการลงทะเบียน มีประชาชนเข้าใช้งานพร้อมกันจำนวนมาก ทำให้การทำงานของระบบเกิดความผิดพลาดส่งผลให้แอปพลิเคชันค้าง หรือผู้ใช้งานออกจากระบบชั่วคราว นอกจากนี้ประชากรที่อาศัยนอกเขตเทศบาลที่ไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือมีมากกว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ยังปรากฏอยู่ในสังคมไทย (วลัยลักษณ์ อมรสิริพงษ์, 2562)

ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2566 พรรคเพื่อไทยเข้าสู่สนามเลือกตั้งในวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 โดยเริ่มประกาศนโยบายสำคัญเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet) ในวันที่ 17 มีนาคม 2566 โดยนายเศรษฐา ทวีสิน ซึ่งปัจจุบันเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีแล้วนั้น โดยบนเวทีเปิดตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเพื่อไทยก่อนจะเปิดเผยวงเงินแก่ประชาชน 10,000 บาทเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2566 เป็นระยะเวลา 2 เดือนนับจากนายเศรษฐา ทวีสิน ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการเมื่อ 5 กันยายน 2566 มีการเสนอแนวทางต่าง ๆ ในที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการใช้จ่ายใกล้บ้านด้วยกระเป๋าเงินดิจิทัล เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2566 เพื่อให้งบประมาณจำนวนห้าแสนหกหมื่นล้านบาท ตามที่กำหนดไว้ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ตามที่คาดหวังไว้มากที่สุด ขณะเดียวกันนโยบายนี้จำเป็นต้องล่าช้าออกไป เนื่องจากอุปสรรคในเรื่องแหล่งเงินทุนที่มีข้อขัดขัดทางกฎหมายจากการที่ต้องขยายเขตหนี้ตามมาตรา 28 ของพระราชบัญญัติวินัยการเงิน พุทธศักราช 2561 จึงต้องออกพระราชบัญญัติเงินกู้ซึ่งต้องใช้เวลาที่ยาวนานในการดำเนินการออกพระราชบัญญัติใหม่ (สำนักข่าวบีบีซี, 2566) อย่างไรก็ตามรัฐบาลโดยนายเศรษฐา ทวีสิน ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 โดยกล่าวยืนยันว่านโยบายนี้จะเกิดขึ้นจริงตามวัตถุประสงค์ของพรรคเพื่อไทยเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยอย่างยั่งยืน (สำนักข่าวทุเดย์, 2566) โดยก่อนที่นโยบายจะถูกนำไปปฏิบัติอย่างเป็นทางการในเบื้องต้นมีการกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเข้าร่วมนโยบายไว้ดังนี้ 1) เป็นผู้สัญชาติไทย 2) อายุ 16 ปีขึ้นไป ที่มีรายได้ไม่ถึง 70,000

บาทต่อเดือน และ 3) มีเงินฝากต่ำกว่า 500,000 บาท โดยสิทธิ์และเงื่อนไขของผู้เข้าร่วมโครงการนี้คือ สามารถใช้ซื้อสินค้า อาหาร เครื่องดื่ม สินค้าอุปโภค บริโภคเท่านั้น ไม่สามารถใช้จ่ายกับการบริการได้ เช่น ตัดผม ล้างรถ ไม่สามารถใช้ซื้อสินค้าออนไลน์ได้ ไม่สามารถซื้อสิ่งมีนเมาหรือสิ่งที่มีผิดกฎหมายได้และไม่สามารถแลกเป็นเงินสดได้

ยุทธนา เศรษฐพรโมทย์ (2566) วิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตว่ามีผลในแง่บวกกล่าวคือ เป็นการกระจายรายได้แก่ประชาชน ทำให้มีการใช้จ่าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทย อย่างไรก็ตามอาจส่งผลเสียหรือมีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นคือ ความเสี่ยงทางการคลังของประเทศ จากการที่รัฐบาลกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายกับนโยบาย ส่งผลให้ประเทศไทยมีหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นและอาจนำไปสู่การถูกปรับลดความน่าเชื่อถือของประเทศในอนาคต ดังนั้นหากรัฐบาลดำเนินนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต จำเป็นต้องมีแผนรองรับความเสี่ยงทางการคลัง นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการเข้าถึงนโยบายของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้ให้นโยบายสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดปัตตานีมีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งหมด 72,220 คน คิดเป็นร้อยละ 9.94 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรรวมทั้งหมดของจังหวัดปัตตานี มีจำนวน 563,210 คน จากสถิติจำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดปัตตานี พบว่า อำเภอเมือง เป็นอำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดเป็นจำนวน 12,682 คน โดยตำบลที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด คือตำบลรูสะมิแล มีผู้สูงอายุ จำนวน 2,515 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564) จากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ประชาชนวัยแรงงานจำนวนหนึ่งเสียชีวิตและอีกส่วนหนึ่งตัดสินใจอพยพไปอยู่จังหวัดอื่นที่ปลอดภัย แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้อพยพตามบุตรหลานด้วยความผูกพันและคุ้นชินต่อสภาพสังคมในพื้นที่ (อัสมีรา มะเก และคณะ, 2564) ดังนั้นจึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งขาดผู้ดูแลหรือขาดผู้ที่เป็นตัวแทนในการดำเนินการทางเทคโนโลยีเพื่อเข้าร่วมรับสิทธิ์ในนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับดิจิทัลได้ ซึ่งต้องใช้ความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าผู้สูงอายุในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีความคิดเห็นอย่างไรต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ก่อนที่รัฐบาลจะประกาศใช้และนำนโยบายไปปฏิบัติ

การศึกษาเกี่ยวกับความเห็นของประชาชนต่อนโยบายของรัฐ จำเป็นต้องสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเห็นของประชาชนต่อนโยบายของรัฐ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการของรัฐ

องค์ประกอบสำคัญ	คำอธิบาย	แหล่งที่มา
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิเข้าร่วมนโยบาย - ความเข้าใจเกี่ยวกับช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย - ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสิทธิของนโยบาย 	นนทพันธ์ สวัสดิ์พาณิชย์ 2566; ภาสกรณ วัฒนพฤกษ์ และคณะ, 2565
ด้านการยอมรับต่อนโยบายของรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - การยอมรับต่อกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิเข้าร่วมนโยบาย - การยอมรับต่อช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย - การยอมรับต่อวิธีการเข้าถึงสิทธิของนโยบาย 	จักรพงษ์ พงษ์ชัย และคณะ, 2564; จิตรา ขอมดวง, 2554; พลอยไพลิน ตันเจริญพงศ์ และนันทิชา โชติพิทยานนท์, 2565
ด้านความคาดหวังต่อนโยบายของรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - ความคาดหวังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ - ความคาดหวังต่อความยั่งยืนของนโยบาย - ความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 	ภาสกรณ วัฒนพฤกษ์ และคณะ, 2565; เอกภาคย์ คงมาลัย และชาญชัย จิวจินดา, 2564; ขวัญทิพย์ แวสง่า, 2564

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากตารางข้างต้นผู้วิจัยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐ

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ก่อนการบังคับใช้และนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ซึ่งการดำเนินการด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยที่ต้องการหาคำตอบในเชิงลึก (Dongnadeng & Taneerat, 2023)

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย คัดเลือกด้วยวิธีการแบบ
เจาะจง จำนวน 15 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 2) เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่
ในตำบลละม้าย อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ 3) สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

เครื่องมือวิจัยวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยได้ดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญใน
ศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย
และตรวจสอบความเหมาะสมของสำนวนภาษาในแบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอ
แนะของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งได้ทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ (Pilot study) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีลักษณะใกล้เคียง
กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยจริง จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบการใช้งานได้จริงของแบบ
สัมภาษณ์และตรวจสอบความพร้อมด้านกระบวนการในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
หลักจริงของการวิจัยนี้ โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปใน
ประเด็นเกี่ยวกับเพศ อายุ จำนวนสมาชิกครอบครัว 2) คำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยครอบคลุมประเด็น
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ด้านความพึงพอใจต่อนโยบาย ด้านความคาดหวังต่อนโยบาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก
ล่วงหน้าตามวันเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวก ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ได้ดำเนินการขอให้ผู้ให้ข้อมูลหลักลงนาม
ในใบพิทักษ์สิทธิ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างที่สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย
นี้เท่านั้น โดยใช้ระยะเวลาในสัมภาษณ์ประมาณ 30-40 นาทีต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก 1 คน เก็บรวบรวมข้อมูลใน
เดือน มกราคม 2567 ทั้งนี้งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลในระยะเวลาที่นโยบายดิจิทัลวอลเล็ตยังอยู่ในกระบวนการที่ยัง
ไม่เริ่มนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการพิจารณาความคิดเห็นเบื้องต้นของผู้สูงอายุก่อนนโยบายถูกบังคับใช้และนำ
ไปปฏิบัติจริงอย่างเป็นทางการ ผลการวิจัยจึงอิงกับสถานการณ์และบริบทในขณะที่นโยบายยังไม่บังคับใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) จัดหมวดหมู่คำตอบ
และสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยประยุกต์ใช้วิธีการ
วิเคราะห์ข้อมูลที่สังเคราะห์โดย ฮาซัน อัคริม ดงนะเต็ง และคณะ (2564) รายละเอียดดังนี้

1) ขั้นตอนการจัดข้อมูลหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคน ผู้วิจัยนำบันทึกการสัมภาษณ์
จากคลิปเสียงมาถอดเป็นข้อความโดยละเอียด และทำการทวนสอบ เพื่อป้องกันการตกหล่นของข้อมูล

2) ขั้นตอนการอ่านข้อมูล ผู้วิจัยได้อ่านข้อมูลอย่างละเอียดหลังจากผ่านขั้นตอนการจัดข้อมูล เพื่อให้เข้าใจทิศทางคำตอบของผู้ให้ข้อมูลหลัก มองเห็นภาพรวมสาระสำคัญของประเด็นคำตอบมากยิ่งขึ้น พร้อมจับใจความเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนของการจัดหมวดหมู่คำตอบ

3) ขั้นตอนการจัดหมวดหมู่คำตอบของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละคำถาม โดยดำเนินการกับเอกสารรายละเอียดคำให้สัมภาษณ์ด้วยการเน้นข้อความที่เดียวกันในแต่ละประเด็นที่เป็นหมวดหมู่คำตอบเดียวกันเพื่อความสะดวกในการค้นหาแก่นสาระจากคำตอบของข้อมูล แล้วสรุปผลการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้อาจมีความน่าเชื่อถือ

สรุปผลการวิจัย

ผลการเก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60-76 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน อาศัยอยู่ในเขตตำบลรูสมะมิแล ตั้งแต่เกิด

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต แบ่งตามองค์ประกอบสำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ด้านการยอมรับต่อนโยบาย และด้านความคาดหวังต่อนโยบาย รายละเอียดผลการวิจัยนำเสนอต่อไปนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต

ประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบาย 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย และ 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย นำเสนอผลการวิจัยรายละเอียดดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องของผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบายเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P3, P8 และ P12 ที่กล่าวสอดคล้องกันว่า “ผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบายต้องเป็นคนไทย สัญชาติไทย อายุ 16 ปีขึ้นไป” เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P7 ได้กล่าวไว้ว่า “ต้องมีรายได้ไม่เกิน 70,000 บาท ต่อเดือน มากกว่านั้นไม่ได้” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก P15 ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ที่ได้รับสิทธิ์ต้องมี อายุ 16 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบัน”

2) ความเข้าใจเกี่ยวกับช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ทราบถึงช่วงเวลาดำเนินการของนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ให้เวลาใช้เงินเป็นระยะเวลา 6 เดือน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P7 ที่กล่าวว่า “โครงการนี้จะเริ่มแจกเงินช่วงพฤษภาคม 2567 ระยะเวลาในการใช้จ่ายเงินคือ 6 เดือน” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P9 ที่กล่าวว่า “รัฐบาลให้ระยะเวลาการใช้เงินเพียงแค่ 6 เดือนเท่านั้น ถ้าใช้ไม่หมดเงินนั้นจะถูกยึดกลับไป” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก P10, P14, และ P15 ยังกล่าวสอดคล้องกันว่า สามารถใช้เงินได้แค่ 6 เดือนเท่านั้น

3) ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ทราบถึงวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต เช่น ทราบว่าต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่สามารถได้รับสิทธิ์ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P2 ที่กล่าวว่า “แค่มีชื่อเราอยู่ในทะเบียนบ้านของเรา เราก็สามารถได้รับสิทธิ์และยืนยันตัวตนได้ด้วยบัตรประชาชนของเราเอง” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P10 ได้กล่าวว่า “ใช้จ่ายผ่านทางมือถือได้ บัตรประชาชนก็สามารถใช้ได้ แค่นำให้ทางร้าน” เช่นเดียวกับ P14 กล่าวว่า “ใช้ได้ทั้งกับบัตรประชาชน และทางมือถือ”

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต สามารถให้ข้อมูลเบื้องต้นได้ทั้งในด้านของผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบาย ช่วงเวลาดำเนินการของนโยบายและวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย

ด้านการยอมรับต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต

ประเด็นเกี่ยวกับการยอมรับต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ประกอบด้วย 1) การยอมรับเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบาย 2) การยอมรับต่อช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย และ 3) การยอมรับต่อวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย นำเสนอผลการวิจัยรายละเอียดดังนี้

1) การยอมรับต่อกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ยอมรับเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่มีสิทธิ์เข้าร่วมนโยบายที่มีการกำหนดไว้ในช่วงอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอ บางคนไม่ได้ทำงานหรือมีฐานะยากจน ครอบครัวไม่มีรายได้มากพอ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P1 ที่กล่าวไว้ว่า “พอใจเพราะเรามีฐานะค่อนข้างยากจน เป็นผู้สูงอายุ รายได้ก็ไม่ได้เยอะ ได้เงินส่วนนี้ก็สามารถนำมาช่วยเหลือครอบครัวได้” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P3 ที่ได้กล่าวว่า “พอใจและรับได้ เพราะคนที่ไม่มีสิทธิ์รับเงินได้ ตั้งแต่อายุ 16 สามารถเอาเงินตรงนี้ไปเป็นค่าขนมได้ จะได้ช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัวได้”

2) การยอมรับต่อช่วงเวลาดำเนินการของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่ยอมรับเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินการของนโยบาย เนื่องจากมีความเห็นว่ระยะเวลาในการใช้จ่ายเงินน้อยเกินไป ไม่ต้องการให้มีการจำกัดเวลาในการใช้จ่ายเงินจากโครงการ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P2 ที่กล่าวว่า “ระยะเวลาการให้ใช้เงินสั้นไป จะทำให้เราต้องรีบใช้เงินจนเกินไป และสามารถเอาเงินไปซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น เพราะกลัวจะใช้เงินไม่หมดและถูกเรียกเงินกลับคืน” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก P10 ได้กล่าวว่า “ระยะเวลาการให้ใช้เงินสั้นไป อยากให้ระยะเวลาใช้เงินนานกว่าที่กำหนดไว้”

3) การยอมรับต่อวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ยอมรับต่อการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย เพราะสามารถใช้บัตรประชาชนเพียงใบเดียวก็สามารถได้รับเงินได้ ไม่ยุ่งยากที่จะต้องใช้เครื่องมือเทคโนโลยี ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P2 ที่กล่าวว่า “ใช้จ่ายผ่านบัตรประชาชนใบเดียวมันสะดวก เพราะถ้าใช้ได้เฉพาะกับแค่มือถือ เป็นผู้สูงอายุมันลำบาก” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก P6 ได้กล่าวว่า “พอใจ แค่นำบัตรประชาชนใบเดียว แล้วยื่นให้ทางร้าน ไม่ต้องลำบากให้ลูกหลานมาคอยช่วย มาคอยทำให้”

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักยอมรับในด้านกลุ่มเป้าหมายของนโยบายเพราะสามารถนำเงินที่ได้รับไปลงทุนเพื่อครอบครัวได้ ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวลดลง ส่วนในด้านช่วงเวลาของการใช้จ่ายเงินผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าระยะเวลาในการใช้สิทธิ์สั้นเกินไป และด้านวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า การเข้าถึงสิทธิ์ที่กำหนดไว้มีความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านความคาดหวังต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต

ประเด็นเกี่ยวกับความคาดหวังต่อนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ประกอบด้วย 1) ความคาดหวังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ 2) ความคาดหวังต่อความยั่งยืนของนโยบาย 3) ความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นำเสนอผลการวิจัยรายละเอียดดังนี้

1) ความคาดหวังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าหากนโยบายนี้ประสบความสำเร็จเศรษฐกิจของประเทศจะดีขึ้น คาดหวังอย่างมากว่าจะช่วยให้เศรษฐกิจในประเทศเจริญรุ่งเรืองขึ้น ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P1 ที่กล่าวไว้ว่า “คาดหวัง 100% ในเรื่องของเศรษฐกิจในประเทศ หวังว่าจะดีขึ้น” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนคาดหวังว่านโยบายดิจิทัลวอลเล็ตจะช่วยลดปัญหาความลำบากความยากจนได้ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก P14 ที่กล่าวว่า “คาดหวังให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ทำมาค้าขายดีขึ้น และผู้คนยากจนน้อยลง” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูล P10 กล่าวไว้ว่า “คาดหวังมาก ๆ อยากให้เศรษฐกิจในบ้านดีขึ้น”

2) ความคาดหวังต่อความยั่งยืนของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าหากนโยบายนี้ได้ประกาศใช้และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีความคาดหวังว่าให้มีนโยบายนี้อย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P6 ได้กล่าวไว้ว่า “อยากให้ต่อยอดนโยบายนี้ไปนาน ๆ ไม่ต้องให้เงินเยอะก็ได้ เพราะผู้สูงอายุไม่มีงานทำ แต่ให้ไปต่อเนื่องหน่อย” เพิ่มเติมจากนี้ให้ข้อมูลหลัก P11 กล่าวไว้ว่า “อยากให้ทำนโยบายนี้ไปตลอด เพราะผู้สูงอายุบางคน อยู่คนเดียว ไม่มีลูกมีหลาน มาคอยดูแล ทำงานคนเดียว ไม่พอใช้ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เงินผู้สูงอายุแต่ละเดือนก็ไม่พอใช้”

3) ความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักคาดหวังว่าหากได้เงินจากนโยบายนี้ หวังว่าคุณภาพชีวิตการเป็นอยู่การทำกินของประชาชนจะดีขึ้น ประชาชนมีกินมีใช้มากขึ้น ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก P5 กล่าวไว้ว่า “คาดหวังว่าต่อไปนี้คุณภาพชีวิตจะดีขึ้น ลูกหลานไม่ต้องอด เพราะบางที่เราไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก P15 กล่าวไว้ว่า “หวังว่ามีนโยบายนี้แล้ว ประชาชน พ่อค้าแม่ค้าในประเทศของเรา จะมีการค้าขายที่ดีขึ้นมากกว่าเดิม ชีวิตดีขึ้น”

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคาดหวังด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยคาดหวังว่านโยบายดิจิทัลวอลเล็ตจะสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศให้ดีขึ้น ส่วนในด้านความยั่งยืนผู้ให้ข้อมูลหลักคาดหวังให้นโยบายนี้ได้รับการต่อยอดอย่างต่อเนื่อง และในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ให้ข้อมูลหลักคาดหวังว่า นโยบายดังกล่าวจะสามารถทำให้คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความ
รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต 2) ด้านการยอมรับต่อบริการดิจิทัลวอลเล็ต และ 3) ด้านความ
คาดหวังต่อบริการดิจิทัลวอลเล็ต

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของนโยบายเป็นอย่างดี โดย
รับรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติ ช่วงเวลา และวิธีการเข้าถึงสิทธิ์ของนโยบาย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย
ของนนทพันธ์ สวัสดิ์พาณิชย์ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนำนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติ พบ
ว่าประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในระดับมาก สามารถตอบ
คำถามเกี่ยวกับการลงทะเบียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักของงานวิจัยนี้ พบว่า ผู้ให้
ข้อมูลหลักทราบรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายมาจากลูกหลานหรือสมาชิกในครอบครัว ซึ่งช่วยอธิบายหรือ
แนะนำให้รู้จักกับการใช้เทคโนโลยีและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต

ด้านการยอมรับต่อบริการดิจิทัลวอลเล็ต

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับเกี่ยวกับช่วงเวลาของการใช้จ่ายเงิน
ที่นโยบายกำหนดไว้ เนื่องจากระยะเวลาในการใช้เงินสั้นเกินไปอาจจะทำให้มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย หากมี
การขยายระยะเวลาการใช้เงินจะทำให้ประชาชนสามารถใช้จ่ายกับสินค้าที่จำเป็นมากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าว
สะท้อนถึงว่าหากรัฐบาลจะดำเนินนโยบายใด ควรกำหนดแนวทางหรือรายละเอียดการดำเนินงานโดยเฉพาะ
กรอบเวลาของการใช้สิทธิ์ในโครงการหรือนโยบายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ตอบสนองต่อความ
ต้องการหรือความจำเป็นของประชาชนมากที่สุด ดังที่จักรพงษ์ พงษ์ชัย และคณะ (2564) กล่าวว่า นโยบาย
สาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐที่ใช้ในการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการ
ของประชาชน นำมาตัดสินใจและกำหนดเป็นแนวทางเพื่อชี้้นำให้มีกิจกรรมหรือการกระทำเกิดขึ้นให้บรรลุ
เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

ด้านความคาดหวังต่อบริการดิจิทัลวอลเล็ต

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อบริการดิจิทัลวอลเล็ต โดยมีความคาดหวัง
ว่าจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นและลดปัญหาความยากจนของประชาชนได้ ผลการวิจัยดังกล่าวเห็นได้อย่าง
ชัดเจนว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับปัญหาปากท้อง และการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน มีความหวังในการมีรายได้
มาจุนเจือครอบครัว ทั้งนี้มีนักวิจัยส่วนหนึ่งที่ศึกษาพบว่านโยบายรัฐสวัสดิการเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญห
ลดความยากจนหรือลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย (พระศิลาศักดิ์ สุเมธ และคณะ, 2564) ดังนั้นการดำเนิน
การขับเคลื่อนนโยบายรัฐสวัสดิการต้องสร้างความชัดเจนเป็นรูปธรรมจากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เพื่อให้
ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการใช้สิทธิ์สั้นเกินไป อาจส่งผลให้ผู้เข้าร่วมนโยบายใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นเพื่อให้ทันกับช่วงเวลากการใช้สิทธิ์ ดังนั้นการกำหนดรายละเอียดช่วงเวลาในการใช้สิทธิ์ของนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต ควรพิจารณากรอบเวลาในการใช้สิทธิ์ให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมใช้สิทธิ์ในนโยบายสามารถใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการใช้จ่ายสูงสุด

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนไม่เห็นด้วยต่อการกำหนดคุณสมบัติผู้ได้รับสิทธิ์โดยจำกัดรายได้ของผู้มีสิทธิ์ในนโยบาย เนื่องจากเห็นว่าทุกคนสมควรได้รับสิทธิ์เท่าเทียมกัน ดังนั้นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์ในนโยบายไม่ควรกำหนดรายได้หรือเงินฝาก เพื่อให้ทุกคนได้รับสิทธิ์อย่างเท่าเทียมกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคาดหวังให้นโยบายดิจิทัลวอลเล็ตมีความต่อเนื่อง การกำหนดประกาศใช้และการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติ ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยั่งยืนของนโยบาย อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาถึงแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นหากไม่มีนโยบายลักษณะนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นวิจัยวิจัยที่ควรดำเนินการในวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับผลตอบรับจากผู้เข้าร่วมนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เมื่อนโยบายประกาศใช้และนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว
- 2) ควรศึกษาแนวทางการกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในระยะยาว
- 3) การวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

- ภาสกรณ วัฒนพฤกษ์, ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน, รัตนชัย เพ็ชรสมบัติ, ปิยะทิพย์ ประจักษ์พรหม, และกนกพานทอง. (2565). การรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 1(2), 115-125.
- มนตรี เกิดมีมูล. (2558). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้สูงอายุในเขตเมืองและเขตชนบท. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 9(2), 79-90.
- ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์. (2566). *โครงการแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท กับความยั่งยืนของการเติบโตเศรษฐกิจไทย*. สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก <https://nida.ac.th/digital-money-of-10000-baht-and-the-sustainability-of-thai-economic-growth/>
- รัฐศรีณย์ ธนไพศาลกิจ. (2566). นโยบายการคลังกับเงินบาทดิจิทัล: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. *วารสาร สังคมศาสตร์บูรณาการมหาวิทยาลัยมหิดล*, 9(1), 65 – 96.
- วลัยลักษณ์ อมรสิริพงศ์. (2562). การวิเคราะห์สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการของห้องสมุดประชาชน. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 6(2), 98-113.
- สำนักข่าวบีบีซี. (2566). *ตรวจการบ้านรัฐบาลเศรษฐกิจ (1): ดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท ยังไร้ทสรูป – ส่อลดผู้ได้รับอานิสงส์*. สืบค้น 11 มกราคม 2567 จาก https://www.bbc.com/thai/articles/cn393rgn2x5o?fbclid=IwY2xjawGavMBleHRuA2FlbQIxMAABHb4UX-rGK4zwayXtZfWswAmVgYUg0mzEOB5fxORcg1lWgdKQK58F9iZ2KMg_aem_qGn-rZlMX6Xn-kPEiGAUdQ
- สำนักข่าวทูเดย์. (2566). *เศรษฐกิจแกล้งดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท แจกเงินคนไทย 50 ล้านคน*. สืบค้น 11 มกราคม 2567 จาก https://workpointtoday.com/digital-money-srettha/?fbclid=IwY2xjawGau59leHRuA2FlbQIxMAABHdBL06aV9UbcPegcnNytRPYq3PqYiNW6bn2LikDb195TW1a2Dbualj3vCA_aem_MUkFaO4P9kJJsefSpdrF1Q
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564 ตารางสถิติรายจังหวัด*. สืบค้น 20 มกราคม 2567 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230731135832_28841.pdf
- เอกภาคย์ คงมาลัย, และชาญชัย จิวจินดา. (2564). ความคาดหวังของผู้ใช้บริการโครงการคนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง. *Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies*, 7(1), 66-79.
- อัสมีรา มะเก, จินห์จุกา ซัยเสนา ดาลลาส และ ชนิดดา แนบเกษร. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในพื้นที่เหตุการณ์รุนแรง จังหวัดปัตตานี. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 30(1), 101-112.

ฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง, นัฐฐิภา นิมิเกตุ, ณัฐวดี เทียงธรรม, วรณวิภา รองเดช และ วรณธิดา รองเดช.
(2564). กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอ
เมือง จังหวัดตรัง. *วารสารบริหารท้องถิ่น*, 14(3), 291-308.

ภาษาอังกฤษ

Dongnadeng, H. A., & Taneerat, W. (2023). A service development model for public hospitals in Thailand characterized by Muslim practices. *International Journal of Islamic Thought*. 24 (Dec.): 53-70

ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของ เทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

บทคัดย่อ _____

อิทธิชัย สีดำ¹

การศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 374 คน ได้มาจากการหากลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA

จากการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในลำดับสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = .722) ด้านสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในลำดับที่สอง ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = .651) ด้านความมั่นคงและเสริมสร้างสันติสุขอยู่ในลำดับที่สาม ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = .775) ด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวอยู่ในลำดับที่สี่ ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = .722) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนอยู่ในลำดับที่ห้า ($\bar{x}$ = 4.26, S.D. = .753) ด้านการบริหารจัดการที่อยู่ในลำดับที่หก ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = .769) และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในลำดับสุดท้าย ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = .764) 2) ประชาชนมีปัจจัยส่วนบุคคล อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีความต้องการของการบริการสาธารณสุขที่แตกต่างกัน และประชาชนมีปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ที่แตกต่างกันมีความต้องการของการบริการสาธารณสุขที่ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการจัดบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลเมืองสะเตงนอก คือ ควรลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนและช่วยเหลือประชาชนให้มากขึ้น ทุกหน่วยงานในพื้นที่ต้องทำงานเป็นเครือข่ายเพื่อจัดบริการสาธารณสุข และควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ว่างงานอย่างชัดเจน

คำสำคัญ ความต้องการ, เทศบาลเมืองสะเตงนอก, บริการสาธารณสุข, ประชาชน

Received: 30 August 2024 Revised: 29 September 2024 Accepted: 25 October 2024

¹ อาจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา 95000, อีเมล: itthichai.s@yru.ac.th

People's Needs towards Public Services of Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province

Abstract _____

*Itthichai Seedam*²

This research study on People's Needs towards Public Services of Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province had the objectives of 1) to study the level of people's needs in public services of Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province .2) To study the factors affecting the level of people's needs for public services of Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province. A total of 374 people aged 18 years or older in this study were obtained by sampling according to Taro Yamane's formula and using a Stratified Random Sampling method, The research tools was questionnaires, statistics used for data analysis were descriptive statistics including percentage, frequency, arithmetic mean, standard deviation, for hypothesis testing, T-test was used and one-way ANOVA.

The study found that 1) People's needs for public services of Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province included all aspects at a high level, with infrastructure being the highest level ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.= .722, social and quality development is the second level ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.= .651), security and peace are the third level ($\bar{x}$ = 4.36, S.D.= .775), economy and tourism is the fourth level ($\bar{x}$ = 4.33, S.D.= .722), poverty alleviation is the fifth level ($\bar{x}$ = 4.26, S.D.= .753), good management is at the sixth level ($\bar{x}$ = 4.25, S.D.= .769), and the management of natural resources and the environment is the last level ($\bar{x}$ = 4.24, S.D.= .764). 2) People have different personal factors; age, occupation and average monthly income, have different needs for public services. However, the people have personal factors, gender, there is no difference in needs for public service. 3) Efficient public service delivery approaches of Sateng-Nok Municipality were should increase our efforts to visit communities and provide assistance to people in need, all organizations in the area must work in a network to provide public services and should be clear measures in place to assist the unemployed.

Keywords: Needs, People, Public Services, Sateng-Nok Municipality

Received: 30 August 2024 Revised: 29 September 2024 Accepted: 25 October 2024

² Lecturer, Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University 95000, E-mail: itthichai.s@yru.ac.th

บทนำ

การจัดระดับการปกครองในประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งราชการส่วนกลางประกอบด้วย กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัดและอำเภอ และราชการส่วนท้องถิ่นจะประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งในการแบ่งระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้เหมาะกับการปฏิบัติงานของราชการให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี (ฐิติรัตน์ อินตะพิงค์, 2555, น1) การกิจและอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ ที่ได้รับจากการถ่ายโอนกระจายอำนาจมานั้น เรียกได้ว่า เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ซึ่งความหมายของบริการสาธารณะ (Public Service) หมายถึง กิจการที่อยู่ในความอำนาจหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จะทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2559, น34)

การจัดทำบริการสาธารณะเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะต้องจัดทำให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยภายในประเทศให้ได้รับความปลอดภัยและความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตตามปกติ การจัดทำบริการสาธารณะในประเทศไทยมีวิวัฒนาการอันยาวนานมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ทำให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ มีทั้งกฎหมายที่จะตั้งองค์กรขึ้นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ และกฎหมายที่กำหนดกติกาในการจัดทำบริการสาธารณะ ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจการให้บริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการเมืองการปกครองและการให้บริการเพื่อตอบสนองต่อประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีเขตพื้นที่ที่กำหนดโดยมีกฎหมายรับรอง แต่สภาพเป็นจริงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากประสบปัญหาหลายด้าน เช่น รายได้ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ระบบการเมืองท้องถิ่นผูกขาดไม่แข่งขัน การบริหารไม่โปร่งใส ขาดการตรวจสอบจากประชาชน จึงเป็นไปได้ที่อาจเกิดปัญหาความด้อยประสิทธิภาพจากหลายสาเหตุ ซึ่งปัจจุบันมีแนวความคิดการปรับปรุงการบริหารภาครัฐทำให้เป็นหน่วยงานขนาดเล็ก กะทัดรัด มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตอบสนองความต้องการของประชาชน ตรวจสอบได้ว่า มีการบริหารคล้ายการทำงานของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง จึงได้นำเทคนิคการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ (Strategic planning) มาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นตอนการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายขององค์กร การวิเคราะห์ศักยภาพในอนาคต และความสามารถวางแผนอนาคต (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2557, น74)

จากกฎหมายและสภาพการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวถึงในตอนต้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับตัวอย่างมากสำหรับการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น งบประมาณ ขนาดของพื้นที่ ความสามารถของผู้บริหารท้องถิ่น การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพของการจัดบริการสาธารณะให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีมาตรฐานเพื่อความเป็นเลิศสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพมากเพียงพอในการพัฒนาบริการสาธารณะ

การบริหารงานของเทศบาลเมืองสะเตงนอก ได้ทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562 โดยมีการจัดแบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานประจำที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ตำบลสะเตงนอก โดยมีผู้บังคับบัญชาสูงสุด คือ นายกเทศมนตรี ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง มีการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ ทั้งนี้การดำเนินงานของเทศบาลเมืองยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา ทำให้ชุมชนไม่สามารถมีประสิทธิผล และประสิทธิผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่บรรลุเป้าหมายหรือ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุอาจมาจาก เทศบาลเมืองกำหนดแผนพัฒนาไม่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชน งบประมาณไม่เพียงพอหรืออาจเป็นเพราะบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีคุณภาพ (วันนี้ นนทศิร, 2554 : บทคัดย่อ) ดังนั้นจึงทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร

ตำบลสะเตงนอก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลเมืองสะเตงนอก ถือว่าเป็นตำบลที่มีความสำคัญของอำเภอเมืองยะลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทั้งประชากรดั้งเดิมและประชากรแฝง ซึ่งเทศบาลเมืองสะเตงนอกได้มีพื้นที่ที่แบ่งออกเป็น 3 เขตด้วยกัน คือ เขตอุตสาหกรรม เขตเกษตรกรรม และเขตเมือง แต่จากการสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้นพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองสะเตงนอกกลับได้รับบริการสาธารณะที่ยังไม่ตรงตามความต้องการและยังไม่ทั่วถึง

จากปัญหาการจัดบริการสาธารณะข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะในเขตตำบลสะเตงนอก ว่าประชาชนมีความต้องการบริการสาธารณะในด้านใดบ้าง และในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ต้องพบเจอ รวมทั้งผลการวิจัยจะนำมาซึ่งข้อเสนอแนะในการจัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ปัญหาในการวิจัย

1. ระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีปัจจัยอะไรบ้าง

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

1. ความหมายของการให้บริการสาธารณะ

มีผู้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะที่หลากหลาย ดังนี้ ชาญชัย แสงศักดิ์ (2558) ได้ให้ความหมายของการบริการสาธารณะ (Public services) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของสังคมและปัจเจกชนที่เป็นสมาชิกของสังคมในอันที่จะได้รับบริการจากรัฐในเรื่องที่เอกชนหรือวิสาหกิจเอกชน ไม่อาจตอบสนองได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีบริการสาธารณะในด้านให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ซวลิต สละ (2556) ได้ให้ความหมายของการบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นบริการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น หรือจัดให้มีหรือมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทนภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง เช่น การเก็บขยะมูลฝอย การดำเนินงานสระว่ายน้ำ หรือการขนส่งสาธารณะ มานิตย์ จุมปา (2556) ได้ให้ความหมายของการบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่ฝ่ายปกครองกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น การคมนาคมขนส่ง การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น สรุปได้ว่า การให้บริการสาธารณะ หมายถึง การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมการเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกโดยคำนึงถึงลักษณะที่ต้องการเดินทาง ความสะดวกสบายและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยุติธรรมทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน ต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน บริการสาธารณะจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์และเป็นกิจกรรมหรือบริการที่จัดให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมและตรงตามความต้องการของประชาชน

2. หลักการให้บริการสาธารณะ

มีผู้อธิบายหลักการการให้บริการสาธารณะ ไว้ดังนี้

ฐิติรัตน์ อินตะพิงค์ (2555) ได้อธิบายถึงการบริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นประเภทใดหรือจัดทำโดยผู้ใดย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักว่าด้วยความเสมอภาค หลักนี้ เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ฝ่ายปกครองเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น ฝ่ายปกครองมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน คือ ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติ หรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน ดังนั้น กิจการใดที่ฝ่ายปกครองจัดทำขึ้นเพื่อบุคคลใดโดยเฉพาะจึงไม่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ

2. หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตามประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำ ซึ่งหลักการที่สำคัญของหลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ คือ นิติบุคคลผู้มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะจะต้องดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดเวลา หากมีกรณีที่เกิดการหยุดชะงักจะต้องมีการรับผิดชอบ และในกรณีที่เกิดการหยุดชะงักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรมหาชนอิสระหรือองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจะต้องเข้าดำเนินการแทนเพื่อเป็นหลักประกันว่าการบริการสาธารณะจะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

3. หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การบริการสาธารณะที่ดีนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ซึ่งหลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หมายความว่า การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการสาธารณะอยู่เสมอเพื่อให้บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองจัดทำมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือประโยชน์มหาชน

Katz & Danet (1973) ได้ศึกษาการบริการประชาชน เช่น หลักการที่สำคัญของการให้บริการขององค์กรของรัฐ ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ

1. การติดต่อเฉพาะงาน (Specificity) เป็นหลักการที่ต้องการให้บทบาทของประชาชนและเจ้าหน้าที่อยู่ในวงจำกัด เพื่อให้การควบคุมเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์และทำได้ง่าย ทั้งนี้โดยดูจากเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการว่าให้บริการประชาชนเฉพาะเรื่องที่ติดต่อหรือไม่ ปฏิบัติหรือมีการสอบถามเรื่องอื่นหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ติดต่อหรือไม่ หากมีการให้บริการที่ไม่เฉพาะเรื่องและสอบถามเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องนอกจากจะทำให้ล่าช้าแล้วยังทำให้การควบคุมเจ้าหน้าที่เป็นไปได้ยาก

2. การให้บริการที่มีลักษณะเป็นทางการ (Universality) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเป็นทางการไม่ยึดถือความสัมพันธ์ส่วนตัวแต่ยึดถือการให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ

3. การวางตัวเป็นกลาง (Affective Neutrality) หมายถึง บริการแก่ผู้รับบริการ โดยจะต้องไม่นำเอาเรื่องของอารมณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเข้ามาเกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า หลักสำคัญของการให้บริการสาธารณะมีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีสาระสำคัญ คือ ความเสมอภาค ความเป็นกลาง ความต่อเนื่องและการปรับปรุงให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

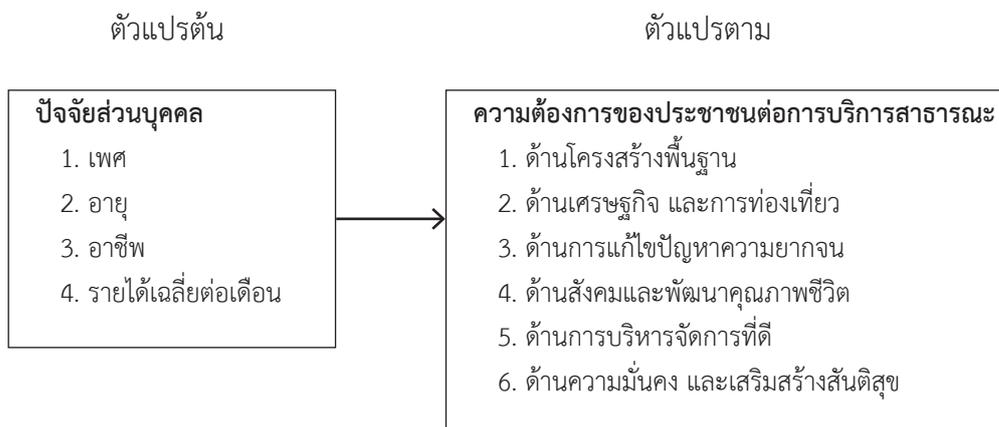
สมมติฐาน

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความต้องการบริการสาธารณะที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และการวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลการบริการสาธารณะ

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในตำบลสะเตงนอก จำนวนทั้งสิ้น 374 คน โดยใช้วิธีการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ของ Taro Yamane (1970 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, 2546) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งได้ทั้งหมด 3 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ความต้องการบริการสาธารณะ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยคำถามความต้องการบริการสาธารณะ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert, 1967) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5 ลำดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

4. การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยมีวิธีการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้องและตรงตามเนื้อหา (Content validity) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยครอนบาค ซึ่งได้ค่าดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) = .964 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ t-test และ One Way ANOVA สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 6.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 6.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยให้กับนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสะเตงนอก
- 6.3 ผู้วิจัยเดินทางไปยังตำบลสะเตงนอกเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย
- 6.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้และทำการบันทึกข้อมูล
- 6.5 นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ผลและสรุปผลวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลวิจัยมีดังนี้

1. ระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะฯ

ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะฯ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.39	.722	มากที่สุด
ด้านสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.39	.651	มากที่สุด
ด้านความมั่นคง และเสริมสร้างสันติสุข	4.36	.775	มากที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว	4.33	.722	มากที่สุด
ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน	4.26	.753	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการที่ดี	4.25	.697	มากที่สุด
ความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ ฯ รวมทุกด้าน	4.27	.609	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยระดับความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อการบริการสาธารณะอยู่ในลำดับมากที่สุด โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.27 และค่า S.D. เท่ากับ .609 โดยด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในลำดับสูงสุด โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.39 และค่า S.D. เท่ากับ .722 ด้านสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในลำดับที่สอง โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.39 และค่า S.D. เท่ากับ .651 ด้านความมั่นคง และเสริมสร้างสันติสุขอยู่ในลำดับที่สาม โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.36 และค่า S.D. เท่ากับ .775 ด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวอยู่ในลำดับที่สี่ โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.33 และค่า S.D. เท่ากับ .722 ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนอยู่ในลำดับที่ห้า โดยมีค่า $\bar{X}$ เท่ากับ 4.26

และค่า S.D. เท่ากับ .753 และด้านการบริหารจัดการที่อยู่ในลำดับสุดท้าย โดยมีค่า $\bar{x}$ เท่ากับ 4.25 และค่า S.D. เท่ากับ .697

2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D	t	P-Value
ชาย	158	4.29	.571	.363	0.81
หญิง	216	4.27	.637	.369	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในตำบลสะเตงนอก ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความต้องการต่อการบริการสาธารณะที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	4	6.763	1.691	4.727	.001*
ภายในกลุ่ม	369	131.974	.358		
รวม	373	138.736			

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีความต้องการต่อการบริการสาธารณะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ LSD ปรากฏผลดังนี้ ประชาชนในตำบลสะเตงนอก ที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีความต้องการบริการสาธารณะแตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอายุ 50 - 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	6	5.373	.896	2.464	.024*
ภายในกลุ่ม	367	133.363	.363		
รวม	373	138.736			

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีความต้องการต่อการบริการสาธารณะ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ LSD ปรากฏผลดังนี้ ประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มีความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะแตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และแตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอาชีพเกษตรกร แตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	5	17.916	3.583	10.91	.000*
ภายในกลุ่ม	368	120.821	.328	4	
รวม	373	138.736			

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีความต้องการต่อการบริการสาธารณะ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ LSD ปรากฏผลดังนี้ ประชาชนในตำบลสะเตงนอก ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ แตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท แตกต่างจากประชาชนในตำบลสะเตงนอกที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประชาชนต้องการให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง โดยการปรับปรุงท่อระบายน้ำครอบคลุมทุกพื้นที่ และอยากให้มีการปรับปรุงถนนและซ่อมแซมที่ชำรุดอย่างต่อเนื่อง มีการขยายเขตไฟฟ้าให้แสงสว่างตามชุมชนและครอบคลุมถึงจุดที่ลับตาหรือเสี่ยงภัยเพื่อจัดให้มีน้ำประปาที่สะอาดและทั่วถึง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งถือเป็นพันธกิจหลักของเทศบาลเมืองสะเตงนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนีย์ วงษ์แก้ว (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความต้องการให้เทศบาลดำเนินการปรับปรุงถนนและติดตั้งไฟฟ้าให้ทั่วชุมชน

2. ด้านสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนต้องการให้เทศบาลเมืองสะเตงนอกดำเนินการส่งเสริมสุขภาพประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจังโดยการจัดสถานที่ออกกำลังกาย และมีแนวทางในการแก้ปัญหาเสพติดอย่างชัดเจน ส่งเสริมงานด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการชุมชนแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (ผู้พิการ เด็กกำพร้า คนยากจน และบุคคลเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย) เพราะเขตเทศบาลเมืองสะเตงนอกเป็นเขตพื้นที่ตำบลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของอำเภอเมืองยะลา และยังเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นเขตพื้นที่อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และเขตเมือง ดังนั้นประชาชนจึงมีความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละเขต ทำให้เทศบาลเมืองสะเตงนอกจะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้ง 3 เขต อย่างเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูศักดิ์ เสโลห์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้มีการจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกาย พร้อมทั้งการจัดแข่งขันกีฬาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย การปรับปรุงอาคารศูนย์ดูแลเด็กก่อนปฐมวัย พร้อมทั้งจัดอุปกรณ์เสริมทักษะให้เหมาะสม ให้อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ได้มีบทบาทในการดูแลรักษาพยาบาลประชาชนมากขึ้น และการให้มีความรู้และสนับสนุนประชาชนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

3. ด้านความมั่นคง และเสริมสร้างสันติสุข ประชาชนต้องการให้มีการส่งเสริมให้ผู้นำศาสนาเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความมั่นคง และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองโดยการร่วมคิดร่วมทำ มีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าในเขตเทศบาลเมืองสะเตงนอกจะเป็นเขตที่มีการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบที่ค่อนข้างน้อยแต่ถึงอย่างนั้นประชาชนก็ยังอยากที่จะให้เทศบาลเมืองสะเตงนอกจัดบริการสาธารณะด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากตำบลสะเตงนอกมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นถ้าเกิดเหตุการณ์จะส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศักดิ์ เสโลห์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนต้องการให้มีการระดมทุนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จัดให้มี

อาสาสมัครในการบรรเทาสาธารณภัยและการให้มีโอกาสสมัครรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในเขตเทศบาล เช่น ตำรวจบ้าน อปพร.ทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้ผู้นำศาสนาเข้ามามีบทบาทกับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่

4. ด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ประชาชนมีความต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองสะเตงนอกเพื่อพัฒนาบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงวัฒนธรรม และเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการรวมกลุ่มด้านอาชีพและสหกรณ์ อีกทั้งยังต้องการให้มีการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และส่งเสริมการตลาดการค้าการลงทุนในท้องถิ่น เนื่องจากในพื้นที่ตำบลสะเตงนอกถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่โดยเน้นไปที่การทำเกษตรกรรม เช่นการปลูกเห็ดนางฟ้า แต่ยังคงขาดการสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือการแปรรูปผลผลิตหรือส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลให้สินค้ายังไม่เป็นที่รู้จักของคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนีย์ วงษ์แก้ว ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าประชาชนต้องการให้เทศบาลมีการส่งเสริมอาชีพ และมีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน

5. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ประชาชนมีความต้องการให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพแบบยั่งยืนให้กับประชาชน และพัฒนาทักษะและศักยภาพในการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังมีความต้องการให้มีการจ้างงานโดยเทศบาลเมืองสะเตงนอก สาเหตุมาจากในพื้นที่ตำบลสะเตงนอกมีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากทั้งประชากรที่มีทะเบียนบ้านในพื้นที่และประชากรแฝงประกอบกับสถานการณ์โควิด 19 ทำให้ประชาชนบางส่วนต้องตกงาน ทำให้ไม่มีรายได้ในการเลี้ยงดูครอบครัว บางครอบครัวจากที่มีฐานะยากจนอยู่แล้วก็ยากจนมากขึ้น ทำให้ประชาชนเหล่านั้นต้องการให้เทศบาลเมืองสะเตงนอกช่วยแก้ปัญหาความยากจน เช่นการส่งเสริมอาชีพ การจ้างงาน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ เสโลห์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้จัดให้มีการอบรมให้มีความรู้เพิ่มเติมและสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพต่าง ๆ การจัดให้มีการจ้างงานเสริมรายได้ในเขตเทศบาลตลอดปี การจัดหางานให้เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส อย่างใกล้ชิดและสร้างโอกาสให้กับกลุ่มผู้ยากไร้ รายได้น้อยผู้ด้อยโอกาส

6. ด้านการบริหารจัดการที่ดี ประชาชนต้องการให้มีการกำหนดแนวทางในการฟื้นฟูสภาพแม่น้ำลำคลองให้มีการดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องการให้ดำเนินการเพื่อจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และเพิ่มพื้นที่ในการทิ้งขยะมูลฝอยให้มากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ตำบลสะเตงนอกเป็นพื้นที่ที่มีบ่อขยะของเทศบาลนครยะลา ขยะจากจังหวัดยะลาจะมาทิ้งในพื้นที่ของตำบลสะเตงนอก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและร่างกายของประชาชนในพื้นที่ใกล้บ่อขยะ ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวิกา เลาวินัยศิริ (2547) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักเทศบาลบ้านเหลื่อม อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้เทศบาลมีการจัดการขยะมูลฝอยและเรื่องน้ำเน่าเสีย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

เพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความต้องการต่อการบริการสาธารณะของแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพวัลย์ คงคาลิหมื่น (2555) ความต้องการของประชาชนต่อการบริการ สาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า จำแนกตาม เพศ ระยะเวลาในการทำงานหรืออาศัยอยู่ ความหนาแน่นของประชาชนในพื้นที่ และลักษณะ ทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน มีความต้องการต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความต้องการต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก แตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนีย์ วงษ์แก้ว (2553) ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะเทศบาลตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความต้องการต่อการบริการสาธารณะ แตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ เชิดชัยภูมิ (2546) ได้ศึกษา เรื่อง ความต้องการของประชาชนใน การรับบริการของเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และปัจจัยด้าน ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า เพศ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความต้องการต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ เสือโลห์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความ ต้องการการให้บริการของเทศบาลในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนและช่วยเหลือประชาชนให้มากขึ้น อาจจะเป็นการลงพื้นที่สำรวจความต้องการโดยใช้การพูดคุยกลุ่มเล็ก การทำสำรวจความต้องการ หรือการจัดประชาคมที่ให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าร่วมได้ เนื่องจากปัจจุบันเปิดโอกาสให้แค่ตัวแทนในการเข้าประชุมเสนอความต้องการ

2. ทุกหน่วยงานในพื้นที่ต้องทำงานเป็นเครือข่ายเพื่อจัดบริการสาธารณะ โดยที่ทางเทศบาลเมืองสะเตงนอกจะต้องสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อเพิ่มศักยภาพของเทศบาลเมืองสะเตงนอกในการจัดบริการสาธารณะ

3. เนื่องจากในตำบลมีผู้ว่างงานจำนวนมาก องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีมาตรการช่วยเหลือ ผู้ว่างงานอย่างชัดเจน โดยทั้งนี้อาจจะจัดให้มีโครงการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนที่ว่างงาน การส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านความต้องการของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก

3. ควรทำการศึกษาวิจัย โดยที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่ใช่แค่เฉพาะ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเท่านั้น เพื่อที่จะได้รู้ว่าประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนั้น มีความต้องการในเรื่องอะไรบ้าง เพราะความต้องการ ของแต่ละช่วงอายุไม่เหมือนกัน

4. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และนำวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ไป ให้ผู้บริหารได้รับรู้ว่าประชาชนพอใจมากแค่ไหนกับการให้บริการของทางองค์การบริหารส่วนตำบล และ เพื่อที่ทางผู้บริหารจะได้ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- งานวิเคราะห์นโยบายและแผน. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://shorturl.asia/VWhaw>
- ชวลิต สละ. (2556). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2558). กฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2557). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทพิฆเนศพรินติ้งเซ็นเตอร์จำกัด.
- ชูศักดิ์ เสือโลห์. (2556). ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย : สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิติรัตน์ อินตะพิงค์. (2555). การรับรู้ต่ออำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพวัลย์ คงคาลิหมิน. (2555). ความต้องการของประชาชนต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญา : สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2559). บริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- พจนีย์ วงษ์แก้ว. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภาวีกา เลาวินัยศิริ. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มานิตย์ จุ่มปา. (2556). คำอธิบายกฎหมายปกครองว่าด้วยหลักทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันนี นนทศิริ. (2554). การศึกษาความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริรัตน์ ชุณหทคล้าย. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. นนทบุรี : บริษัท ออฟเซ็ทเพรส จำกัด.

อภิชาติ เชิดชัยภูมิ. (2546). *ความต้องการของประชาชนในการรับบริการของเทศบาลเมืองคูคต อำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา. สาขารัฐประศาสนศาสตร์.มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Katz, E lihu and Brenda, Danet. (1973). *Bureaucracy as a Problem for Sociology and Society*. New York : Basic Books.

Likert, Scale. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York : Wiley & Son.

Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd. New York : Harper and Row.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

บทคัดย่อ _____

อัยนา ไทยประทาน¹ เขมิกา หวังสุข² และวนิดา พิมพ์โคตร³

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัด จำนวน 280 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อหาแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการให้คุณค่า และการเข้าสังคม ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ในขณะที่การทำความเข้าใจ และการปกป้องตนเอง ส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญ และการเพิ่มประสิทธิภาพ ส่งผลทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

คำสำคัญ: จังหวัดนราธิวาส, จังหวัดปัตตานี, จังหวัดยะลา, จิตอาสา, แรงจูงใจ

Received: 24 May 2024 Revised: 4 August 2024 Accepted: 4 September 2024

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, Centre for West Asian Studies, School of International Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India 110067, อีเมล: aina.thaipratan@gmail.com

² อาจารย์, อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 140 หมู่ที่ 4 ตำบลเขาขลุ่ย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000 อีเมล: khemikwangs@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, อีเมล: vanida.p@rumail.ru.ac.th

Factors Influencing Motivation to Volunteer: A Case Study of Pattani, Yala, and Narathiwat Provinces

Abstract _____ *Aina Thaipratan*⁴ *Khemika Wangsook*⁵ and *Vanida Pimkord*⁶

This research aims to investigate factors influencing motivations for volunteering in the southern border provinces of Thailand, namely Pattani, Yala, and Narathiwat. Employing a quantitative research approach, data was collected through questionnaires administered to a purposive sample of 280 volunteers who have previously volunteered in the three provinces. Structural Equation Modeling (SEM) was utilized to analyze the data and identify the factors influencing volunteering motivations in these regions. The findings revealed that value-giving and socialization significantly positively impact volunteering motivations in the three provinces. Understanding and self-protection were found to have no significant positive impact on volunteering motivations. Additionally, efficiency enhancement was found to have no significant negative impact on volunteering motivations.

Keywords: Pattani Provinces, Motivation, Narathiwat Provinces, Volunteers, Yala Provinces

Received: 24 May 2024 Revised: 4 August 2024 Accepted: 4 September 2024

⁴ Ph.D. Candidate, at the Centre for West Asian Studies, School of International Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India 110067, Email: aina.thaipratan@gmail.com

⁵ Lecturer, at Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, 140, Moo 4, Tambon Khoa-Roob-Chang, Muang Songkhla 90000, Email: khemikwangs@gmail.com

⁶ Assistant Professor, at Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University, 282 Ramkhamhaeng Road, Hua-Mark, Bangkok, Bangkok 10240, Email: vanida.p@rumail.ru.ac.th

บทนำ

การเป็นจิตอาสาเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมในสังคมที่ได้รับความสนใจและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ผ่านมาทำให้งานจิตอาสาที่มีความหลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น โดยมีผู้คนที่มีความตั้งใจและพร้อมที่จะอุทิศเวลา พลังงาน และทักษะของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งการเป็นจิตอาสา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม ช่วยให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสร้างความสามัคคีในระดับชุมชน จังหวัด ประเทศชาติ และการทำจิตอาสาไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังเป็นการยกระดับจิตใจและการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้กับผู้ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานจิตอาสา เพื่อเป็นการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมในการช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความสงบสุขให้กับคนในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ในปัจจุบันการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมในประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาสในการศึกษา การพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ การขาดหลักประกันและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต รวมถึงความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่จากการเจริญเติบโตและกระจุกตัวทางเศรษฐกิจที่มีความจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) จึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำในทุก ๆ ด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างอาจใช้เวลา และปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไม่สามารถรอความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เครือข่ายจิตอาสาจึงมีความสำคัญในการเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้

จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้ของไทย ที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน เช่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ซึ่งถูกซ้ำเติมจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ภัยพิบัติ และผลกระทบจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 และโรคภัยอื่น ๆ ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าไปทำงานเพื่อช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ทั่วถึงทั้งหมด จิตอาสาจึงเป็นอีกหนึ่งเครือข่ายที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่

การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาจึงมีความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนา นโยบายและกลยุทธ์ที่สามารถสนับสนุนและกระตุ้นให้มีการเข้าร่วมในกิจกรรมจิตอาสาได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นในสังคมและชุมชนต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากการทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตอาสาในหลายประเทศ เช่น แรงจูงใจจิตอาสาขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในซาอุดีอาระเบีย (Alqasa & Qahtani, 2022) ผลกระทบของงานจิตอาสาต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทางสังคมในซาอุดีอาระเบีย (Alsehami, 2023) แรง

จิตใจและวัฒนธรรมของการเป็นจิตอาสาในยุโรป (เยอรมนี, ออสเตรีย, สวิตเซอร์แลนด์) และ (Güntert et al., 2022) เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจในการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ในการสร้างแรงจูงใจและสร้างเครือข่ายจิตอาสาใน 3 จังหวัดให้ขยายเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จะเป็นการช่วยเหลือสังคมและสร้างคุณค่าในตัวเองแล้ว ยังเป็นการสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันสะท้อนปัญหาต่อรัฐ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างจริงจัง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ จิตอาสาประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน การเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางการกำหนดขนาดตัวอย่างของการใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างของ Hair et al. (2014) ที่ได้ให้ข้อพิจารณาขนาดตัวอย่างเท่ากับ 10 - 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ ซึ่งการศึกษานี้มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 28 คำถาม ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษาจึงมีจำนวนเท่ากับ $28 \times 10 = 280$ ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ใช้ได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานจิตอาสา จำนวน 6 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (5 Rating Scale) และ (4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาสร้างมาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อกำหนดค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Index of item objective congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลของการตรวจสอบพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแล้วนำแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient ที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ และผลการวิเคราะห์แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.862

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผ่านช่องทางแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) จำนวน 280 ชุด ในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 มีนาคม พ.ศ. 2567 โดยได้รับแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนกลับมาเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 280 ชุด

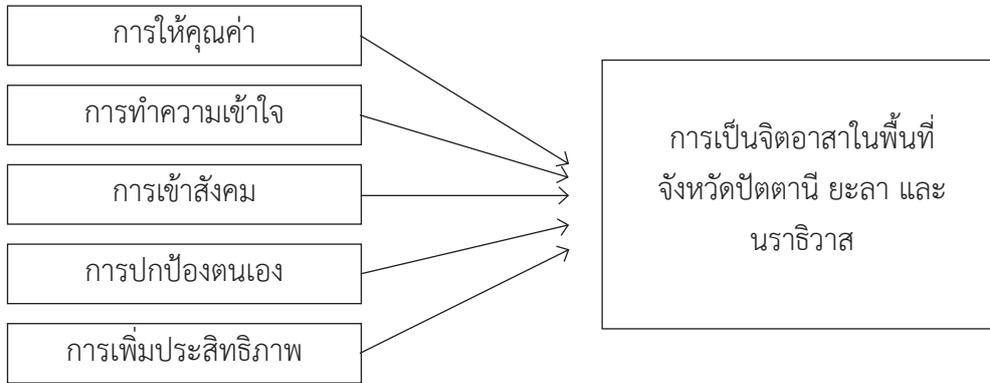
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการทำงานจิตอาสา คือ ค่าความถี่ ร้อยละ และทำการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) ทฤษฎีการช่วยเหลือผู้อื่น (Altruism Theory) รวมถึงงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาของ Clary et al. (1998), Alqasa & Al Qahtani (2022), Güntert et al. (2022), Alsehami, (2023), นิพิฐพนธ์ แสงด้วง และอังคินันท์ อินทรกำแหง (2559), พิไลวรรณ บุญล้วน และคณะ (2564), มาริษา ศรีสุภา และดวงกมล บางชวด (2565), ชัยพร เอกชัย และอารี พันธมณี, (2565), ธนวัชระ วิเศษศรี และคณะ (2566) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการทำการศึกษา โดยได้กำหนดตัวแปรตาม คือ การเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนตัวแปรอิสระ คือ การให้คุณค่า การทำความเข้าใจ การเข้าสังคม การปกป้องตนเอง และการเพิ่มประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวคิดในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ที่มา: ผู้เขียน

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การให้คุณค่ามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 2 การทำความเข้าใจมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 3 การเข้าสังคมมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 4 การปกป้องตนเองมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

นิยามศัพท์เฉพาะ

การให้คุณค่า (Values) หมายถึง แรงจูงใจด้านค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเองและความมีมนุษยธรรม

การทำความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง แรงจูงใจที่ต้องการจะเรียนรู้ในเรื่องใหม่ ๆ ในด้านความรู้ ทักษะ หรือความสามารถของตนเอง ผ่านการทำงานจิตอาสา

การเข้าสังคม (Social) หมายถึง แรงจูงใจที่ต้องการมีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม การอยาก
ได้ได้รับการยอมรับจากคนอื่น การได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ความต้องการเพิ่มความสนิทสนมกับครอบครัวหรือคน
รอบข้างเพิ่มมากขึ้นโดยการมาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกัน

การปกป้องตนเอง (Protective) หมายถึง แรงจูงใจที่ช่วยปกป้องความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ด้าน
ลบและอาจช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากความกังวลในปัญหาส่วนตัวได้

การเพิ่มประสิทธิภาพ (Enhancement) หมายถึง แรงจูงใจที่สามารถยกระดับทางด้านจิตใจ เพิ่มความ
นับถือตนเอง หรือการเพิ่มผลลัพธ์ทางบวกในการพัฒนาตนเอง (Self-development and growth)

การเป็นจิตอาสา หมายถึง การทำงานหรือกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่
ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM)

ตัวแบบสมการโครงสร้าง ประกอบไปด้วยตัวแบบโครงสร้าง (Structural model) และตัวแบบมาตร
วัด (Measurement model) ตัวแบบโครงสร้างเป็นตัวแบบที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นแรงจูงใจใน
การเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งตัวแปรในตัวแบบโครงสร้างเป็นตัวแปรนามธรรม
ที่เรียกว่า ตัวแปรแฝง (latent variables) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรแฝงตาม (latent dependent
variables) และตัวแปรแฝงอิสระ (latent independent variables) ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรแฝงตาม
มี 1 ตัวแปร ส่วนตัวแปรแฝงอิสระมี 5 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรแฝงตาม มี 1 ตัวแปร คือ การเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ตัวแปรแฝงอิสระ มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การให้คุณค่า การทำความเข้าใจ การเข้าสังคม การปกป้องตนเอง
และการเพิ่มประสิทธิภาพ

สำหรับตัวแบบมาตรวัด (measurement model) เป็นตัวแปรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร
แฝงแต่ละตัว และตัวแปรสังเกต (observe variables) มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

ตัวแปรแฝง (Latent Variables)		ตัวแปรสังเกต (Observe Variables)	
ตัวแปรแฝง	Code	ตัวแปรสังเกต	Code
การให้คุณค่า	Values	ฉันเป็นห่วงคนที่ประสบปัญหาหรือประสบภัยใน ด้านต่าง ๆ	Values1
		ฉันมีความเป็นห่วงและเห็นใจอย่างแท้จริงเกี่ยว กับกลุ่มคนที่ฉันไปช่วยเหลือ	Values2
		ฉันรู้สึกเห็นใจคนที่ขัดสนและด้อยโอกาส	Values3

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

การให้คุณค่า	Values	ฉันรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น	Values4
การทำความเข้าใจ	Understanding	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้และเข้าใจมนุษย์มากขึ้น	Understanding1
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันได้รับมุมมองใหม่ ๆ ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น	Understanding2
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์โดยตรง	Understanding3
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับบุคคลอื่น	Understanding4
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันสามารถสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งและข้อบกพร่องของตัวเองได้	Understanding5
การให้คุณค่า	Values	ฉันเป็นห่วงคนที่ประสบปัญหาหรือประสบภัยในด้านต่าง ๆ	Values1
		ฉันมีความเป็นห่วงและเห็นใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ฉันไปช่วยเหลือ	Values2
		ฉันรู้สึกเห็นใจคนที่ขัดสนและด้อยโอกาส	Values3
		ฉันรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น	Values4
การทำความเข้าใจ	Understanding	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้และเข้าใจมนุษย์มากขึ้น	Understanding1
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันได้รับมุมมองใหม่ ๆ ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น	Understanding2
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์โดยตรง	Understanding3
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับบุคคลอื่น	Understanding4
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันสามารถสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งและข้อบกพร่องของตัวเองได้	Understanding5

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

ตัวแปรแฝง (Latent Variables)		ตัวแปรสังเกต (Observe Variables)	
ตัวแปรแฝง	Code	ตัวแปรสังเกต	Code
การเข้าสังคม	Social	ครอบครัวและเพื่อนของฉันเป็นจิตอาสา	Social1
		คนใกล้ตัวฉันเป็นจิตอาสาและอยากให้ฉันเป็นจิตอาสาด้วย	Social2
		คนที่ฉันรู้จักส่วนใหญ่สนใจทำงานจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม	Social3
		คนรอบตัวที่ฉันใกล้ชิดคิดด้วยมองว่าการเป็นจิตอาสาเป็นการทำประโยชน์ให้กับสังคม	Social4
		ครอบครัวฉันมีความภูมิใจที่ฉันไปทำงานจิตอาสา	Social5
การปกป้องตนเอง	Protective	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันลืมเรื่องที่ไม่สบายใจได้	Protective1
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกว่าได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว	Protective2
		การทำงานจิตอาสาช่วยให้ฉันรู้สึกบรรเทาจากความรู้สึกผิดจากเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีต	Protective3
		การเป็นจิตอาสาช่วยให้ฉันผ่านปัญหาชีวิตส่วนตัวไปได้	Protective4
		การทำงานจิตอาสาเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงปัญหาของตัวเองได้ดี	Protective5
การเพิ่มประสิทธิภาพ	Enhancement	การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกเป็นคนสำคัญ	Enhancement1
		การเป็นจิตอาสาช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง	Enhancement2
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกมีคุณค่าและเป็นที่ต้องการ	Enhancement3
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้นกับตัวเอง	Enhancement4
		การเป็นจิตอาสาเป็นวิธีหนึ่งในการทำให้รู้จักเพื่อนใหม่	Enhancement5

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

การเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer	ฉันจะไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดทุกครั้งที่มีโอกาส	Volunteer1
		ฉันจะไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดเมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ	Volunteer2
		ฉันจะแนะนำและชักชวนให้ครอบครัว เพื่อน และคนรู้จักไป	Volunteer3
		ทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer4
		ฉันรู้สึกมีความสุขที่ได้ไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer5

ที่มา: ผู้เขียน

ผลการวิจัย
1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.58 อายุระหว่าง 25-39 ปี ร้อยละ 37.88 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 59.09 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 78.79 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.67 ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 37.88 มีรายได้ประจำต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 28.79 จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน 3-5 คน ร้อยละ 65.15 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดยะลา รองลงมาเป็นจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 34.85, 33.33 และ 21.21 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานจิตอาสา

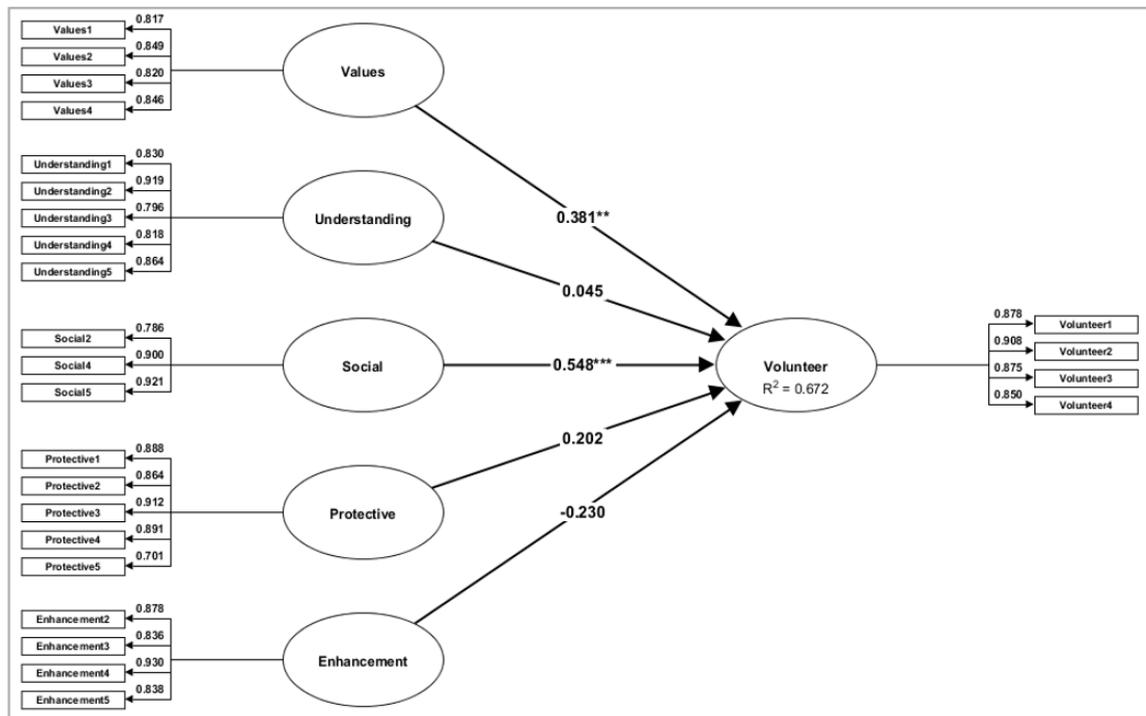
พฤติกรรมการทำงานจิตอาสาในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.79 เคยทำงานจิตอาสาประเภทจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน (กิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การขุดลอก คูคลอง การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของศาสนสถาน หรือสถานที่สาธารณะ ฯลฯ) ซึ่งสอดคล้องกับประเภทของงานที่จิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดทำมากที่สุด คือ งานจิตอาสาประเภท จิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชนฯ คิดเป็นร้อยละ 22.60 ส่วนพื้นที่ที่เคยทำงานจิตอาสาในพื้นที่ใดใน 3 จังหวัด มากที่สุด คือ พื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 38.32 ด้านความถี่ในการทำงานจิตอาสา ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความต้องการงานจิตอาสา ร้อยละ 62.12 ส่วนแหล่งข้อมูลที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ รู้จากเพื่อน ร้อยละ 27.12 รองลงมาเป็น รู้จากเครือข่ายจิตอาสา และ รู้จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี

สัดส่วนเท่ากัน ร้อยละ 22.88 และตัวของผู้ทำงานจิตอาสาที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการทำงานจิตอาสามากที่สุด ร้อยละ 47.52

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยมีรายละเอียดดังที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ที่มา: ผู้เขียน

ผลการประเมินตัวแบบโครงสร้าง ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.672 แสดงว่าทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้ประมาณร้อยละ 70 และถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 30

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
ยะลา และนราธิวาส ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง

สมมติฐาน	ค่าสัมประสิทธิ์	t-statistics	ผลลัพธ์
H1: การให้คุณค่า (Values) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.381	2963**	ยอมรับ
H2: การทำความเข้าใจ (Understanding) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.045	0.378	ปฏิเสธ
H3: การเข้าสังคม (Social) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.548	3.513***	ยอมรับ
H4: การปกป้องตนเอง (Protective) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.202	1.535	ปฏิเสธ
H5: การเพิ่มประสิทธิภาพ (Enhancement) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	-0.230	-1.129	ปฏิเสธ

หมายเหตุ: *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 280 คน สรุปผลได้ดังที่แสดงในตารางที่ 2 และเมื่อพิจารณาจากค่า t-statistic พบว่า

1. การให้คุณค่า และการเข้าสังคม ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด
2. การทำความเข้าใจ และการปกป้องตนเอง ส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด
3. การเพิ่มประสิทธิภาพ ส่งผลทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาใน 3 จังหวัด คือ

1) การให้คุณค่า (Values) เป็นแรงจูงใจในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายความว่าค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเองและความมีมนุษยธรรมจะส่งผลต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Blanchard (2006), Muckaden & Pandya (2016) ที่ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และ มุมไบในรัฐมหาราษฏระ ของประเทศอินเดีย ที่ระบุว่า การตระหนักถึงความจำเป็นในการช่วยเหลือผู้อื่น หรือการช่วยเหลือผู้คนที่มีความลำบากกว่าตนเองรวมถึงการได้ตอบแทนหรือการช่วยเหลือสังคมด้วยการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เป็นแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาของพวกเขา

2) การเข้าสังคม (Social) เป็นอีกปัจจัยที่มีผลทางบวกกับแรงจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า การมีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม การอยากได้รับการยอมรับจากคนอื่น การได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ความต้องการเพิ่มความสนิทสนมกับครอบครัวหรือคนรอบข้างเพิ่มมากขึ้นโดยการมาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกันเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muckaden & Pandya (2016), Jigssa et al. (2018) และ Ferreira, Proença, & Proença (2012) ที่ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในอินเดีย เอธิโอเปีย และโปรตุเกส โดยผลการศึกษาของพวกเขาชี้ว่า การมีส่วนร่วม ความผูกพันทางสังคม การได้รับอิทธิพล แรงบันดาลใจ ความประทับใจ การมีอุดมการณ์ร่วมกันของคนในครอบครัวและคนรอบตัว การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มิตรภาพ การได้รับความชื่นชมจากครอบครัวและคนรอบข้าง และในบางกรณีอาจถูกชักชวนหรือร้องขอให้เป็นจิตอาสาจากครอบครัวและเพื่อน หรือพวกเขาเป็นจิตอาสาเพราะครอบครัวและเพื่อนเป็นจิตอาสาเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการเป็นจิตอาสาของพวกเขา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ของไทยเพิ่มเติม ซึ่งการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นจิตอาสาในภาพรวมของภูมิภาค

2. กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยทำงาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่างานวิจัยในอนาคตควรศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้แบบเฉพาะเจาะจงตามช่วงวัย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะมีเวลาว่างและมีความสนใจที่จะร่วมงานจิตอาสามากกว่ากลุ่มวัยอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีแรงจูงใจ ความต้องการ และข้อจำกัดที่ต่างจากวันทำงาน ดังนั้นการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงช่วงวัยจะนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมจิตอาสาที่ตรงกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่ดึงดูด สนับสนุน และส่งเสริมให้พวกเขามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในภาวะวิกฤติในพื้นที่สามจังหวัดในภาคใต้ เช่น ภัยพิบัติ สถานการณ์อุทกภัย เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐมีความต้องการจิตอาสาจำนวนมาก การทำความเข้าใจแรงจูงใจในภาวะวิกฤติจะทำให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบกลยุทธ์เพื่อระดมพลจิตอาสาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานได้บรรลุเป้าหมายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย พื้นฟูชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

4. เพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจของจิตอาสาแต่ละบุคคลและแต่ละกลุ่มในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งอาจมีความซับซ้อนหรือมีแรงจูงใจอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุในงานวิจัย ควรมีการทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลและการสนทนากลุ่ม ฯลฯ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกที่พวกเขาเผชิญ ทั้งการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งบางปัญหาอาจมีความซับซ้อนเกินกว่าจะแก้ไขได้ด้วยกรอบงานจิตอาสาแบบเดิมที่เคยทำมา และงานจิตอาสาหลาย ๆ งานจำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบโดยหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากปัจจัยด้านการให้คุณค่า (Values) เป็นแรงจูงใจที่มีบทบาทสำคัญต่อการเป็นจิตอาสา นั้นหมายความว่า การมีค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเอง และความมีมนุษยธรรมจะส่งผลต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ดังนั้น จึงควรมีนโยบายส่งเสริมความคิดริเริ่มการให้คุณค่า ตัวอย่างเช่น ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เน้นความสำเร็จและกรณีศึกษาที่เป็นความพยายามของจิตอาสาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่สำคัญ หรือ ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อระบุพื้นที่หรือกิจกรรมที่จิตอาสาสามารถให้คุณค่าสูงสุดได้ เพื่อให้กลุ่มจิตอาสามั่นใจว่า การดำเนินงานและความพยายามของพวกเขามีความหมายและมีผลกระทบ หรือ มีโครงการยกย่องชมเชยเพื่อรับทราบถึงการมีส่วนร่วมของจิตอาสา รวมทั้งการแสดงความขอบคุณในรูปแบบอื่น ๆ ที่เน้นย้ำถึงคุณค่าที่จิตอาสามอบให้กับชุมชน

2. ปัจจัยด้านการเข้าสังคม (Social) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่สนับสนุนการเป็นจิตอาสา ดังนั้น จึงควรมีนโยบายการสร้างกิจกรรมทางสังคมและเครือข่ายสำหรับจิตอาสา เช่น จัดให้มีการพบปะ และกิจกรรมทางสังคมเป็นประจำเพื่อให้อาสาสมัครได้สร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ สิ่งนี้จะสามารถส่งเสริมความรู้สึกของชุมชนและการเป็นส่วนหนึ่งของจิตอาสา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). ความหมายของคำว่า “จิตอาสา”. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2567, จาก <https://jitarsa.moe.go.th/history-3/>
- ชัยพร เอกชัย และอารี พันธุ์มณี. (2565). ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะในการทำงานอาสาสมัครของผู้นำชุมชนกรุงเทพมหานคร. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 12(1), 106-117.
- นิพัทธ์พนธ์ แสงด้วง และอังศิรินทร์ อินทรกำแหง. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมอาสาที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในการทำงานอาสาของบุคลากรเกษียณอายุในมหาวิทยาลัยภาครัฐ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 8(2), 133-150.
- พีไลวรรณ บุญล้ำ, สิริวิวัฒน์ ศรีเครือตอง, และกมลลาศ ภูวนาธิพงษ์. (2564). แรงจูงใจการทำงานจิตอาสาตามหลักพุทธจิตวิทยาของบุคคล หลากหลายอาชีพในสังคมไทย. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1), 71-86.
- มารีษา ศรีสุภา และดวงกมล บางชวด. (2565). การศึกษาความต้องการการจัดรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร สภากาชาดไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED)*, 17(2), OJED1702007 (13 หน้า) DOI: 10.14456/ojed.2022.46. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/258927/>
- ธนวัชระ วิเศษศรี, เจตน์สุฤษฎี อังศุกาญจนกุล, การุณีนันท์ รัตนแสนวงษ์ และพิเศษ ศิริเกษม. (2566). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพเครือข่ายจิตอาสาประชาชนสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 13(4), 900-914.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2567, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue

ภาษาอังกฤษ

- Alqasa, K. M. A., & Al Qahtani, A. M. (2022). *The factors affecting Volunteer Motivation among Non-Profit Organizations in the Kingdom of Saudi Arabia (KSA)*. *Social Space*, 22(2), 445-465.
- Alsehami, A. (2023). Impact of Volunteer Work on Improving the Quality of Social Life from the Perspective of Social Work Specialists. *International Journal of Social Work*, 10(1), 39-61.

- Blanchard, J.A. (2006). Hospital Volunteers: A Qualitative Study of Motivation. *The International Journal of Volunteer Administration*, 24(2), 31–40.
- Clary, E.G., Snyder, M., Ridge, R.D., Copeland, J., Stukas, A.A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516-1530.
- Güntert, S.T., Wehner, T., & Mieg, H.A. (2022). Organizational, Motivational, and Cultural Contexts of Volunteering The European View. SpringerBriefs in Psychology. Springer, Cham. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-92817-9>
- Hair, J.F., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. G. (2014). *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research*. *European Business Review*, 26(2), 106-121.
- Jigssa, H.A., Desta, B.F., Tilahun, H.A., McCutcheon, J.L., & Berman, P. (2018). *Factors contributing to motivation of volunteer community health workers in Ethiopia: the case of four woredas (districts) in Oromia and Tigray regions*. *Human Resources for Health*, 16, 1-11.
- Ferreira, M.R., Proença, T. & Proença, J.F. (2012). Motivation among hospital volunteers: an empirical analysis in Portugal. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 9(2), 137-152.
- Muckaden, M.A., & Pandya, S.S. (2016). Motivation of Volunteers to Work in Palliative Care Setting: A Qualitative Study. *Indian Journal of Palliative Care*, 22, 348 - 353.

Reducing Educational Disparities Through Cross-Border Collaboration: Synergies for Human Capital Development in the Mae Sai-Tachilek Border Region

Abstract _____

*Nan Ei Hlyen Htet Soe*¹

Educational inequality, especially between urban and rural areas, remains a global challenge, with border regions facing unique socio-political and economic barriers. The Mae Sai-Tachilek border, dividing Myanmar and Thailand, exemplifies these challenges due to political instability, economic underdevelopment, and cultural diversity. This study investigates: How can cross-border educational collaboration improve access to education and reduce disparities in the region? By applying Sen's Capability Approach (expanding individual freedoms through education) and Ostrom's Collective Approach (stakeholder collaboration), the research examines initiatives like bilingual education, joint vocational training, and cross-cultural exchanges. These efforts have led to a 15% increase in school retention rates in targeted communities (World Bank, 2022), along with improved vocational skills and language proficiency, enhancing employability. Programs also fostered cultural understanding and cooperation, strengthening socio-economic ties. The research highlights human capital development as a key outcome, showing how educational synergy equips individuals with skills to improve socio-economic prospects. Employing a research-based approach through literature review and document analysis, including stakeholders like local communities, governments, NGOs, and the private sector, this study explores how these entities enhance educational access and quality. While acknowledging limitations such as potential data biases, the study addresses challenges rooted in political instability, economic disparity, and cultural diversity. Ultimately, it proposes a combined framework to reduce disparities, foster sustainable development, and strengthen socio-economic connections, with human capital development identified as a core driver.

Keywords: Border region development, Collective approach, Educational equality, Educational synergy, Human capital development

Received: 14 October 2024 Revised: 4 December 2024 Accepted: 16 December 2024

¹ Student, Bachelor of Arts in International Development School of Social Innovation, Mae Fah Luang University, Thailand, E-mail: eihlyen@gmail.com

1. Introduction

1.1 Background Information

Educational inequality remains a pressing global challenge, particularly between urban and rural areas, where it perpetuates cycles of poverty and hinders socio-economic development. This divide is especially pronounced in border regions, where socio-political and economic barriers complicate access to education. The Mae Sai-Tachileik border region, which separates Thailand and Myanmar, exemplifies a complex socio-political and economic landscape that significantly influences educational disparities. Historically, this area has experienced substantial changes, including shifts in political boundaries and economic development, which have further impacted educational access and quality (Todaro & Smith, 2020; UNESCO, 2015). Political instability, high poverty rates, and persistent unemployment exacerbate these challenges, rendering education a critical concern for community development. Issues such as inadequate infrastructure, a shortage of qualified teachers, and limited educational resources disproportionately affect rural areas, making it essential to explore these disparities through the lens of human development theories and collective approach theory. This paper examines the potential of cross-border collaboration and human development frameworks in addressing these educational challenges, with a focus on the political and ethnic diversity in the region and its impact on education.

1.2 Problem Statement

Despite the geographical proximity of Mae Sai and Tachileik, cross-border educational collaborations remain underutilized and often misaligned with the actual needs of the communities. This research addresses this gap by exploring the potential for more effective and synergistic cross-border initiatives that can bridge the educational divide. In 2022, only 45% of children in rural Tachileik completed primary education, compared to 78% in urban Mae Sai (UNICEF, 2023). This disparity highlights deeper socio-political and economic issues, including political instability, economic underdevelopment, and limited educational resources in rural areas. Factors such as long travel distances, insufficient school infrastructure, and inadequate teacher training contribute to these low completion rates and ongoing educational inequity (UNICEF, 2023). Additionally, language barriers and cultural differences further complicate access to quality education. Political conflicts and ethnic diversity in the region further exacerbate these issues, leading to unequal educational opportunities. Anderson and

Black (2020) emphasize that educational inequity in border regions often perpetuates cycles of poverty and underdevelopment. Thus, a comprehensive understanding of the political, ethnic, and cultural factors affecting access to education is essential.

1.3 Research Purpose and Significance

This research aims to address educational disparities in the Mae Sai-Tachileik region while providing insights that may apply to other border regions facing similar socio-political challenges. The findings could inform broader educational policies and cross-border collaboration strategies. According to the World Bank (2022), each additional year of schooling increases an individual's earning potential by 10%. Addressing educational inequality is crucial for fostering regional stability and economic growth. By enhancing educational access and quality, communities in the Mae Sai-Tachileik border region can overcome socio-economic barriers, reduce poverty, and improve overall well-being (World Bank, 2022). A synergistic approach that fosters collaboration among different stakeholders—including local communities, governments, non-governmental organizations, and the commercial sector—can create lasting change. This research will analyze the roles of each of these stakeholders in fostering cross-border educational collaboration. Furthermore, the significance of the human development framework (Sen, 1999), which emphasizes the enhancement of individual freedoms and capabilities, will be explored as a more suitable approach to addressing educational disparities compared to other frameworks. This research seeks to evaluate the effectiveness of initiatives such as bilingual education, joint vocational training, and cross-cultural exchanges in reducing educational disparities. These initiatives will be explored through the lens of human development theories, aiming to create a model for sustainable educational improvement in border regions.

1.4 Synergy in Cross-Border Education

In the Mae Sai-Tachileik border region, where Thailand and Myanmar intersect, entrenched educational disparities hinder the advancement of marginalized communities. These disparities manifest as unequal access to quality education, insufficient resources, and significant achievement gaps between urban and rural students. Addressing these challenges requires a comprehensive and synergistic approach that leverages the collective strengths of both nations to develop inclusive and effective educational solutions. Cross-border initiatives, such as joint teacher training programs, exemplify this synergy but often encounter significant obstacles, including political tensions and resource limitations that can impede effective

collaboration. This research will critically analyze these initiatives to uncover key factors that drive or obstruct successful collaboration. By assessing the impact of these synergistic efforts, the study aims to reduce educational disparities and enhance human capital development, which is vital for fostering socio-economic growth and resilience in the region.

Research Question: *How can educational synergy, through cross-border collaboration, reduce educational disparities and improve human capital development in the Mae Sai-Tachileik border region?*

2.Importance of Education in Border Regions

2.1 Unique Characteristics of Border Regions

Education is a fundamental pillar of human development, serving as a powerful engine for social, economic, and political advancement (UNESCO, 2020). In border regions like Mae Sai-Tachileik, where challenges and opportunities are magnified, education takes on even greater importance. It equips individuals with essential knowledge, skills, and critical thinking abilities, empowering borderland communities to navigate adversity, engage meaningfully in societal development, and drive regional progress (World Bank, 2018).

However, these regions, often divided by multiple countries, face complex political, cultural, and socio-economic dynamics that can impede equitable access to education. Political instability frequently disrupts schooling, leading to closures and the displacement of students and teachers. Additionally, cultural diversity presents challenges; curricula that fail to integrate multiple languages and perspectives can exclude students from varied backgrounds, reducing engagement and academic achievement (Hurtado, 2020). These challenges underscore the urgent need for customized educational programs that respond to the unique requirements of border communities.

2.2 Educational Disparities and Vulnerabilities

The inherent complexities of border regions, including socio-political fragmentation and cultural diversity, contribute to significant educational disparities, especially in economically vulnerable areas. In rural Tachileik, for instance, children often endure long and perilous journeys to attend poorly resourced schools, which diminishes their educational attainment. These border communities frequently face marginalization, receiving less governmental support and fewer resources than more central regions. This marginalization results in significant educational gaps, characterized by lower enrollment rates, higher dropout

rates, and poorer academic outcomes (OECD, 2021).

Moreover, border regions are particularly susceptible to crises—such as armed conflicts, natural disasters, and economic downturns—which exacerbate existing educational challenges and disrupt learning (Save the Children, 2021). For example, the long distances that children in rural Tachileik must travel to school contribute to lower attendance and increased dropout rates (UNICEF, 2020).

2.3 Urban-Rural Educational Divide

The educational divide between urban and rural areas is well-documented, with rural regions often lagging in infrastructure, teacher quality, and access to educational resources. This gap is especially pronounced in border areas, where rural communities face additional challenges such as geographic isolation and limited transportation options. In the Mae Sai-Tachileik border region, urban areas like Mae Sai enjoy relatively better educational facilities and opportunities, while rural areas on both sides of the border grapple with inadequate school infrastructure, poorly trained teachers, and restricted access to technology (UNICEF, 2020).

This urban-rural divide has significant implications for human development, as education is a key driver of social and economic mobility. Without access to quality education, rural communities in border regions remain trapped in cycles of poverty, perpetuating socio-economic disparities across generations (UNESCO, 2021). Furthermore, this educational divide poses a broader threat to regional stability, as it can exacerbate socio-political tensions and obstruct economic integration.

3. Current Educational Landscape in the Mae Sai-Tachileik Border Region

3.1 Challenges in Accessing Education

The educational landscape in the Mae Sai-Tachileik border region is marked by significant disparities driven by socio-political and economic dynamics. The independent educational systems of Myanmar and Thailand present formidable challenges in coordinating resources and standardizing policies, leading to a fragmented educational experience for students. For instance, socio-political instability in Myanmar has resulted in fluctuating policies that disrupt educational continuity, particularly in border areas (World Bank, 2022). Moreover, economic disparities between the two countries create uneven access to educational resources. Schools on both sides of the border are plagued by infrastructure shortages; a survey conducted by the Mae Fah Luang University in 2023 revealed that 40% of schools in Tachileik lack proper classrooms, forcing students to learn in makeshift facilities. This inadequacy

impacts both comfort and academic performance.

Long travel distances to schools further hinder access to education. For example, a student from a rural village in Tachileik might travel over 10 kilometers daily to attend school in the city. This commute can take up to two hours, significantly impacting attendance rates and limiting time for homework and study. Additionally, language barriers and differing curricula between Thailand and Myanmar further exacerbate inequities, making it difficult for students to keep up, leading to disengagement and high dropout rates.

3.2 Quality and Accessibility of Education

The quality and accessibility of education in Mae Sai-Tachileik are severely compromised by these challenges. In rural Tachileik, classrooms often exceed the 1:50 teacher-student ratio, leading to insufficient individual attention for students (World Bank, 2022). A 2021 report by the OECD highlighted that approximately 60% of schools in the region lack essential resources like textbooks and functional libraries, undermining effective learning. Teacher shortages, particularly in specialized subjects like mathematics and science, worsen these issues. A school may have only one qualified math teacher for over 200 students, restricting the quality of education. Additionally, the curriculum may lack relevance to local culture and history, leading to disengagement and higher dropout rates, with only 30% of rural students in Tachileik advancing to secondary education (OECD, 2021). Consequently, these barriers perpetuate cycles of poverty and inequality, limiting opportunities for higher education and skill development.

3.3 Addressing Educational Disparities through Synergy

Achieving synergy in education involves the integration of various theories and collaborative approaches to create more effective and sustainable solutions. Synergy is the process of combining diverse efforts to produce outcomes greater than the sum of individual contributions. In the context of the Mae Sai-Tachileik region, synergy is essential for overcoming educational disparities caused by socio-economic and political challenges. The following subsections explore how human development theories, collective approaches, and cross-border collaboration policies collectively contribute to this goal.

3.3.1 Human Development Theories

Human development theories, particularly Amartya Sen’s Capability Approach, underscore the importance of education as a means of expanding individual freedoms and enhancing overall well-being (Sen, 1999). In the Mae Sai-Tachileik region, education serves as a crucial tool for breaking down socio-economic barriers and empowering communities. For example, initiatives that focus on adult education and skill development not only elevate individuals’ capabilities but also stimulate community growth and resilience against economic instability. These efforts demonstrate how education enhances both personal development and collective well-being, contributing to a more synergistic and inclusive regional framework.

3.3.2 Collective Approach Theory

Elinor Ostrom’s Collective Approach Theory emphasizes the significance of stakeholder collaboration in overcoming educational disparities. By pooling resources and expertise, various stakeholders can create more effective and contextually relevant educational solutions. Successful cross-border educational programs, such as the “Cross-Border Learning Network,” exemplify this approach, where educators from both Thailand and Myanmar collaborate to share best practices, resulting in improved teaching methodologies and student engagement (Ostrom, 1990). In Mae Sai-Tachileik, such collaborative efforts can facilitate more sustainable educational initiatives that address the unique needs of the region.

3.3.3 Educational Collaboration Policies

Cross-border educational policies are vital for the Mae Sai-Tachileik region. Policies that promote resource sharing, joint curricula, and mutual recognition of qualifications can significantly enhance educational access and support regional socio-economic development (World Bank, 2022). For instance, the establishment of a joint curriculum framework for primary education has enabled students to transition smoothly between schools in both countries, leading to improved academic performance and higher retention rates. These policies exemplify how strategic collaboration can enhance educational access and support regional socio-economic development, ensuring that synergy is achieved through coordinated policy efforts.

3.4 Roles of Key Stakeholders

3.4.1 Local Communities, NGOs, Governments, and the Private Sector

Governments must prioritize cross-border collaboration to develop inclusive educational policies and enhance infrastructure, ensuring that all children in the Mae Sai-Tachileik region receive quality education (UNESCO, 2021). NGOs play a critical role in supporting these

cross-border initiatives through teacher training programs and advocacy for educational rights (Human Rights Watch, 2021). For example, organizations like Prospect Burma have made significant strides by offering scholarships to disadvantaged students and collaborating with local schools to improve facilities and teaching resources. The private sector also has a crucial role, in providing essential funding and implementing educational programs that promote equity. Effective collaboration among these stakeholders is essential for improving educational access and quality, as evidenced by successful models in other regions. For example, cross-border collaborations in the Colombia-Venezuela border region have successfully reduced school dropout rates by 25% over five years, demonstrating the potential of such partnerships (World Bank, 2021).

3.4.2 Key Initiatives for Educational Development in Border Regions

3.4.2.1 Bilingual Education

Bilingual and multicultural education programs have been implemented in various communities to bridge cultural and linguistic divides, thereby enhancing educational access and engagement for students from diverse backgrounds. Such programs not only foster inclusivity and respect for cultural diversity but also improve academic performance and socio-emotional development (UNESCO, 2022). For instance, bilingual education initiatives in Thai and Burmese have been introduced in select schools in Tachileik, allowing students to develop proficiency in both languages while also gaining a deeper understanding of each culture, thus facilitating smoother navigation through the educational systems of both countries.

3.4.2.2 Joint Vocational Training

Joint vocational training programs have emerged as a critical strategy for addressing resource disparities in border areas. Collaborative efforts between Thai and Myanmar educational institutions include joint teacher training initiatives and curriculum development tailored to regional economic needs. For example, vocational training programs focusing on agriculture and hospitality have been launched, equipping students with relevant skills for employment in both countries. This has not only enhanced their job prospects but also contributed to regional economic development by addressing local labor market demands (World Bank, 2022).

3.4.2.3 Community-Based Education Initiatives

Community-based education initiatives that involve local stakeholders in decision-making processes have proven effective in improving educational outcomes by tailoring programs to meet the specific needs of borderland communities. For example, initiatives in Mae Sai-Tachileik

have engaged local leaders and parents in the development of educational programs, ensuring that they are culturally relevant and responsive to community needs. Such approaches have led to increased enrollment rates and improved educational relevance, showcasing the effectiveness of community involvement in addressing local challenges (Hurtado, 2020).

4. Human Rights to Education and Its Significance in Border Regions

4.1 Fundamental Right to Education and Human Rights

Education is recognized as a fundamental human right, vital for the development of individuals and societies. The Universal Declaration of Human Rights (1948) and the Convention on the Rights of the Child (1989) emphasize the right to free and compulsory primary education for all children. In border regions like Mae Sai-Tachileik, this right holds particular significance as education can serve as a bridge to overcome socio-economic and cultural barriers, foster peace, and promote sustainable development (UNESCO, 2019). For instance, educational initiatives designed to address language barriers can facilitate the integration of marginalized communities, enhancing communication and understanding between diverse cultural groups.

4.2 Impact of Political Expectations Without Ensured Education

Communities in border regions often face significant challenges in accessing education, largely due to human rights violations stemming from political instability and economic underdevelopment. While governments may set ambitious educational outcomes, they frequently fail to provide the necessary infrastructure, resources, or support to meet these expectations. This disconnect exacerbates existing inequalities, leaving marginalized communities—especially in border areas—further disadvantaged. For example, inadequate funding for schools in rural Tachileik severely limits access to quality education. Such deficiencies not only perpetuate a cycle of poverty and inequality but also hinder the broader realization of human rights and development goals (Human Rights Watch, 2021).

Moreover, issues such as armed conflict, forced displacement, and discrimination further impede educational access. Children from ethnic minorities or those fleeing violence often encounter barriers such as lack of documentation, which prevents their enrollment in schools. Furthermore, cultural and linguistic differences can lead to exclusion from mainstream educational systems, exacerbating feelings of alienation and hindering social integration.

4.3 International Agreements and Key Policies

International agreements and policies are essential for upholding the right to education, particularly in vulnerable regions. The Sustainable Development Goals (SDGs), specifically Goal 4, advocate for inclusive and equitable quality education for all, focusing on reaching the most marginalized populations, including those in border regions (UN, 2015). Additionally, regional agreements such as the ASEAN Declaration on Human Rights emphasize the importance of education in promoting regional stability and development. These international frameworks are crucial for guiding national policies and ensuring the right to education is respected and implemented, even in challenging border areas (ASEAN, 2012).

The successful implementation of these policies in Mae Sai-Tachileik can lead to significant improvements in educational access and quality, ultimately fostering social cohesion and economic development. Ensuring that the right to education is upheld requires not only commitment from governments but also active engagement from local communities and international organizations to address the specific challenges faced by border region residents. This collaborative approach is essential for creating a supportive environment where all children can thrive and realize their potential.

5. Research Methodology and Data Sources

5.1 Research Methods and Key Participants

This study employs a research-based approach that integrates a literature review and document analysis to investigate educational disparities in the Mae Sai-Tachileik Border Region. Traditional survey-based methods may have limitations in capturing the complexities of border-specific educational challenges; therefore, this approach synthesizes academic articles, reports from educational organizations, and relevant case studies to provide a comprehensive understanding of the educational landscape (Creswell & Poth, 2018).

The literature review draws on theoretical frameworks, including human development theories, the collective approach, dependency theory, and the rights to education. These frameworks offer insights into the structural and socio-economic factors influencing educational outcomes. Human Development (HD), for instance, emphasizes the importance of access to basic human rights, such as education, as a pathway to achieving a life free from fear and hunger (Sen, 1999). The HD framework aligns with the philosophy of Liberalism, asserting that access to education is not only a fundamental right but also a critical determinant of individual and community well-being (Harris & Jones, 2020). This section inte-

grates HD by examining how education accessibility in the Mae Sai-Tachileik region aligns with human rights-based frameworks, particularly in cross-border communities.

A key part of the document analysis includes reviewing educational materials such as policy documents, program reports, and research studies from international organizations (e.g., UNESCO, OECD), and local NGOs working in the region. These documents were selected based on their relevance, credibility, and timeliness. The analysis investigates gaps in educational infrastructure and assesses the effectiveness of various initiatives aimed at reducing disparities. Document analysis also highlights the role of local communities and cross-border cooperation in overcoming educational inequalities (OECD, 2020; UNESCO, 2020).

Key participants in this study include educators, policymakers, and community leaders from both sides of the Mae Sai-Tachileik border. Their insights, reflected in existing literature and documented evidence, illuminate the challenges and contributions of these stakeholders in addressing educational inequalities. This multi-source approach is instrumental in overcoming the limitations of traditional research methodologies and provides a richer, context-sensitive understanding of the educational landscape in the region.

5.2 Limitations

Despite the comprehensive approach, the study acknowledges certain limitations. The reliance on existing literature and document analysis may not fully capture the lived experiences of individuals directly affected by educational disparities. Additionally, the availability and access to relevant documents, especially from non-governmental and community-driven initiatives, may be constrained by political factors. These limitations highlight the need for primary data collection in future research to fully capture the complexity of the issues faced by cross-border communities.

5.3 Ethical Considerations

Conducting research in a border region entails specific ethical considerations. Ensuring the confidentiality and safety of participants is paramount, particularly in contexts where political tensions and social vulnerabilities exist. Informed consent must be obtained from all stakeholders, with careful attention given to the cultural sensitivities of the communities involved. Moreover, the research should strive to represent the voices and perspectives of marginalized groups accurately, avoiding any form of exploitation or misrepresentation.

5.4 Future Research

Future research could explore primary data collection methods, such as interviews or focus group discussions with key stakeholders, to gain deeper insights into the educational challenges faced by the Mae Sai-Tachileik border region. Moreover, longitudinal studies would also provide valuable insights into the long-term impact of educational policies and initiatives. Additionally, exploring other cross-border educational frameworks and comparing them to the Mae Sai-Tachileik context could deepen understanding and offer broader insights for similar regions.

6. Findings and Discussion

6.1 Educational Disparities in Mae Sai-Tachileik

Educational disparities in the Mae Sai-Tachileik border region reflect broader patterns observed in border areas globally, similar to those along the Mexico-U.S. border. Research indicates that rural students in these regions frequently encounter significant educational inequities, with literacy rates reported to be up to 30% lower than their urban counterparts (OECD, 2020). In Tachileik, students face numerous challenges, including travel distances averaging over 10 kilometers to reach schools, limited access to learning materials, and lower levels of teacher qualifications—approximately 40% of teachers in rural areas are untrained, compared to just 10% in urban centers (UNESCO, 2020). These factors collectively contribute to diminished academic performance, with dropout rates in Tachileik reported at 15%, significantly higher than the national average of 9% (UNESCO, 2020).

Structural challenges, such as underdeveloped infrastructure—evidenced by the lack of basic facilities in over 50% of rural schools—and insufficient funding, further exacerbate these issues (World Bank, 2022). Furthermore, limited funding for educational programs restricts the implementation of reforms necessary for improving educational outcomes in the region. These statistics highlight the urgent need for targeted interventions to bridge these educational gaps and improve the quality of education in the Mae Sai-Tachileik border region.

6.2 Impact of Cross-Border Collaboration

Cross-border collaboration between Myanmar and Thailand has demonstrated the potential to mitigate some of these educational disparities. Initiatives such as joint educational programs, resource sharing, and vocational training have significantly enhanced access to quality education in certain areas. For instance, bilingual education programs implemented

in 2019 have led to a 40% increase in literacy rates among participants, effectively bridging language gaps for ethnic minority students (World Bank, 2022). Additionally, joint vocational training initiatives have equipped over 300 students with practical skills pertinent to the local economy, leading to a 20% increase in employment rates for graduates of these programs (World Bank, 2022).

However, obstacles such as political instability, logistical complexities, and differing educational standards between the two countries continue to impede the comprehensive implementation of these initiatives. For example, the lack of standardized curricula has resulted in inconsistencies in educational quality, complicating the recognition of qualifications across borders. To address these challenges, adaptive strategies, and sustained diplomatic engagement are crucial, as evidenced by successful models in regions like the Colombia-Venezuela border, which achieved a 25% reduction in school dropout rates over five years through collaborative efforts (World Bank, 2022). Insights gleaned from these successful models can inform strategies for enhancing educational outcomes in the Mae Sai-Tachileik region.

6.3 Role of Human Rights Frameworks

Applying human rights frameworks to education in border regions emphasizes the need to guarantee that all children, regardless of socioeconomic background or geography, have equitable access to high-quality education. Considering the fact that international law ensures the right to education, its effective implementation in the Mae Sai-Tachileik border region is obstructed by factors such as political instability, economic underdevelopment, and cultural discrimination.

This study explores how these challenges contribute to violations of the right to education, with approximately 25% of children in the region not attending school due to socioeconomic barriers (UNICEF, 2020). To address these issues, potential strategies include community engagement initiatives aimed at raising awareness about educational rights and implementing targeted programs to support marginalized groups, such as ethnic minorities and displaced families. Integrating human rights principles into educational planning holds promise for diminishing disparities and promoting equitable outcomes, aligning with international obligations such as the Convention on the Rights of the Child (UNICEF, 2020). By prioritizing human rights in educational discourse and practice, stakeholders can foster a more inclusive educational environment that supports the aspirations and potential of all children in the region.

7. Conclusion

This study emphasizes the crucial role of synergy in addressing educational disparities in the Mae Sai-Tachileik border region. Cross-border collaboration, particularly through bilingual education and vocational training, has proven effective in overcoming socio-political and economic barriers, significantly enhancing educational access and quality. For example, initiatives in this region have led to a 15% increase in school retention rates (World Bank, 2022), and similar programs have achieved a 25% reduction in school dropout rates in other border regions, such as Colombia-Venezuela (World Bank, 2022). These findings highlight the potential of cross-border educational initiatives to foster long-term socio-economic growth and regional stability. Policymakers should prioritize cross-border educational strategies between Thailand and Myanmar, focusing on joint resource allocation, curriculum development, and mutual recognition of educational qualifications (World Bank, 2021). Furthermore, community-based approaches tailored to local needs, along with investments in bilingual and multicultural education, are essential for overcoming language barriers and promoting inclusivity (UNESCO, 2022).

Despite its valuable insights, this study has some limitations, including its reliance on secondary data and its focus on specific educational initiatives. Future research should incorporate qualitative methods, such as interviews and focus groups, to provide a deeper understanding of the complexities of educational inequity in border regions. Longitudinal studies and comparative analyses across other regions will further contribute to identifying best practices for cross-border educational collaboration (Smith, 2020; Jones, 2019; Lee, 2021). Investing in education, as a means of human capital development, is not only critical to addressing immediate disparities but also imperative for long-term socio-economic stability. By enhancing educational access and quality, synergistic approaches in the Mae Sai-Tachileik region can foster resilience, contributing to broader regional growth and peace (World Bank, 2022). In conclusion, addressing educational disparities through synergistic methods, such as bilingual education and vocational training, is vital for fostering human capital development and regional stability. The success of cross-border collaborations offers a model for sustainable socio-economic growth, underscoring the importance of prioritizing such initiatives in policy and practice.

References _____

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, J., & Black, S. (2020). Education in border regions: Addressing socio-political barriers to equity. *Journal of Borderland Studies*, 35(2), 189–204.
- Anderson, J., & O’Dowd, L. (2019). Borders, nationalism, and identity in a globalizing world. *Journal of Borderlands Studies*, 34(1), 1–18.
- ASEAN. (2012). *ASEAN human rights declaration*. Association of Southeast Asian Nations.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- Harris, A., & Jones, M. (2020). *Educational inequalities and their impact on human development*. Springer.
- Human Rights Watch. (2021). *The impact of conflict on education in Myanmar*. <https://www.hrw.org/> [DOI: 10.1073/hrw.2021.world02]
- Hurtado, M. (2020). Cultural diversity and education in border regions. *Comparative Education Review*, 64(4), 561–583.
- Jones, A. (2019). Comparative analysis of educational programs. *Journal of Education and Development*.
- Lee, M. (2021). Stakeholder engagement in educational initiatives. *Education and Policy Journal*.
- Miller, R. (2022). Advocacy in education policy: Effective strategies. *Policy Studies Journal*.
- OECD. (2020). *Education at a glance 2020: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/f8d7880d-en>
- OECD. (2021). *The state of education: Bridging the urban-rural divide*. Organization for Economic Co-operation and Development.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press; 1990. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511807763>
- Patel, S. (2023). Technology integration in education. *Journal of Educational Technology*.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage Publications.

- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press. <https://iep.utm.edu/sen-cap/>
- Smith, J. (2020). Longitudinal studies in educational research. *Research in Education*.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development* (13th ed.). Pearson.
- UNDP. (2019). *Human development report: Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century*. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org/en/2019-report>
- UNESCO. (2015). *Education for all 2000-2015: Achievements and challenges*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232205>
- UNESCO. (2019). *Right to education handbook*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNESCO. (2020). *Global education monitoring report 2020: Inclusion and education: All means all*. UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2021). *Educational challenges in border regions*. UNESCO Institute for Statistics.
- UNESCO. (2021). *Education in rural and remote areas: Challenges and strategies*. UNESCO Institute for Lifelong Learning. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370861>
- UNICEF. (2020). *Educational disparities in border regions*. United Nations Children's Fund.
- UNICEF. (2020). *The state of the world's children 2020: Children in a digital world*. UNICEF Publishing.
- UNICEF. (2023). *The state of education in Myanmar: A report on educational inequities*. United Nations Children's Fund.
- United Nations. (1948). *Universal declaration of human rights*. United Nations.
- United Nations. (1989). *Convention on the rights of the child*. United Nations. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations.

World Bank. (2021). *Education in border regions: Lessons from cross-border collaborations*.

World Bank.

World Bank. (2022). *Borderland education: Policy frameworks and implementation challenges*. World Bank Group.

World Bank. (2022). *Education for resilience: Strategies for reducing disparities in border regions*. World Bank Publications.

World Bank. (2022). *The economic impact of education on development*. World Bank Publications.

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบุตี จังหวัดยะลา

บทคัดย่อ _____

อาซีซี อาลี¹ นูร์ฮีดายะห์ กา² ซากูเราะห์ กูบูเต๊ะ³

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพหรือผู้นำที่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือประชาชนในเทศบาลตำบลบุตี จำนวน 11,528 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 387 คน ซึ่งได้จากการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA

จากการศึกษาพบว่า 1) ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ หมู่ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน และรายได้ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน 3) แนวทางการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ คือ ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส, นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการปฏิบัติงาน, คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม, ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ

คำสำคัญ คุณลักษณะผู้นำ, ทัศนคติของประชาชน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Received: 25 November 2024 Revised: 24 December 2024 Accepted: 25 December 2024

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา รหัสไปรษณีย์ 95000, อีเมล: 406507015@yru.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา รหัสไปรษณีย์ 95000, อีเมล: 406507022@yru.ac.th

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา รหัสไปรษณีย์ 95000, อีเมล: 406507019@yru.ac.th

People's Attitudes toward Leadership Characteristics of the Chief Executive: A Case Study of Budi Subdistrict Municipality, Yala Province

Abstract _____

Aseese A lee⁴ Nurhidayah Ka⁵ Sakuroh Kuputaeh⁶

This research had the objectives as follow: 1) to study the level of people's attitude towards the leadership characteristics of chief executive of Budi Sub District Municipality. 2) To compare people's attitude towards the leadership characteristics of chief executive of Budi Sub District Municipality by personal characteristics 3) To study the guidelines for efficiency leadership or quality leadership that are suitable for local administrative organizations. The sample group in this study was 11,528 people in Budi Sub district, with a total of 387 sample groups obtained from finding number of samples according to Taro Yamane's formula and using Stratified Random Sampling. The research tools were questionnaires, statistics used for data analysis were descriptive statistics including percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation. For hypothesis testing, T-test and One-Way ANOVA were used.

From the study, it was found that 1) the level of attitudes of people in Budi Sub district towards leadership characteristics of chief executive of Budi Sub District Municipality. was at a high level with an average of 3.99. 2) People with different gender, age, village, education level, occupation, and income have different attitude towards the leadership characteristics of chief executive of Budi Sub District Municipality. 3) The guideline for effective leadership are operate with transparency, using modern technology to assist in work, taking into account common interests, work cautiously and provide opportunities for citizens to participate in various processes.

Keywords: Leadership characteristics, Local Administrative, People's attitudes

Received: 25 November 2024 Revised: 24 December 2024 Accepted: 25 December 2024

⁴ Student, Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University 95000, E-mail: 406507015@yru.ac.th

⁵ Student, Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University 95000, E-mail: 406507022@yru.ac.th

⁶ Student, Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University 95000, E-mail: 406507019@yru.ac.th

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นการทำหน้าที่ให้การศึกษาฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับประชาชนโดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภารกิจของท้องถิ่นและสิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมืองอันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดโดยมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำภารกิจเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงตามเป้าหมายรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุดเทศบาลถือว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญซึ่งเป็นหลักของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย การจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 มีตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476เปลี่ยนแปลงเทศบาลหลายแห่งจากการยกฐานะสุขาภิบาล ต่อมาในปีพ.ศ.2496 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมด มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงครั้งสุดท้าย ขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 ในปัจจุบันเทศบาลมี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร มีอำนาจมีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายงานในกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรประสานความต้องการของบุคคล ความต้องการของงานและความต้องการขององค์กรเข้าด้วยกัน ผู้บริหารจึงต้องมี “ภาวะผู้นำ” ที่สามารถสร้างค่านิยมที่ชัดเจนให้เป็นกรอบพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรได้ดี ทำให้ผู้ร่วมงานมองเห็นตนเองและมองงานในกระบวนการที่คนใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์ขององค์กร พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน การสร้างเจตคติและกระตุ้นวิสัยทัศน์เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ปฏิบัติตนเอาใจใส่ดูแลคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการแนะนำและการมอบหมายงาน มีความยืดหยุ่นเปิดกว้างให้ทุกคนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ มีทักษะด้านความคิดมีความเชื่อในวิธีความคิด รอบคอบต่อการวิเคราะห์ปัญหาและเป็นนักวิสัยทัศน์ที่สามารถมองปัญหาต่าง ๆ ได้ทุกมุมมอง (Kouzes and Posner, 1995 อ้างถึงใน นิธิดา บุรณจันทร์, 2550) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้อำนาจเพื่อการมีอิทธิพลที่มีโดยผ่านภาวะผู้นำซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ “ภาวะผู้นำ” ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนหลักชัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์รวมพลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น และบุคลากรผู้ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากผู้นำขาดความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเฉื่อยชาท้อแท้เกิดความขัดแย้งทำงานได้ไม่ตรงตามเป้าหมาย ตลอดทั้งขาดขวัญกำลังใจในการทำงานซึ่งส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ผู้นำที่ดีจึง ต้องสามารถนำพาบุคลากรผู้ทำงานใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความร่วมมือในการทำงานซึ่งเราเรียกว่ามีภาวะผู้นำ

เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีอำนาจและหน้าที่ของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทตอบสนองความต้องการของชุมชน เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จึงเป็นอิสระในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ประสบผลความสำเร็จของการพัฒนาจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการวางแผน การกำหนดนโยบายการพัฒนาและการจัดทำร่างข้อบังคับเทศบาล ที่เป็นส่วนสำคัญผู้นำท้องถิ่น กล่าวได้ว่าเป็นผู้นำที่เป็นทางการคือ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาสมาชิกสภา ปลัด หัวหน้าส่วนงาน ถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาการปฏิบัติงาน การบริหารงาน ตลอดจนการกำหนดนโยบาย การวางแผนต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง

นายกเทศมนตรีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะในอดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของผู้นำไม่ได้ลดลง แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ตามสัดส่วนของงบอุดหนุนจากรัฐบาลและภาษีอากรที่เก็บได้ที่จะโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบทบาทของนายกเทศมนตรีเทศบาล ไม่ได้มีบทบาทแค่พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าเท่านั้นยังมีบทบาทในการบริหารงานด้านการบริหารบุคคลได้แก่ การออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นรวมทั้งการแต่งตั้งและให้พ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย (จรรยา ศิวานนท์, 2548) นายกเทศมนตรีคือผู้บริหารของเทศบาล ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลงานอันเป็นส่วนรวมคุณภาพและบทบาทของนายกเทศมนตรีมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพการปฏิบัติงานของเทศบาลที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตลอดจนมีภาวะผู้นำที่พึงประสงค์จะเป็นสิ่งจะช่วยให้การดำเนินนโยบายของเทศบาลสำเร็จลุล่วงและจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารการจัดการและพัฒนาทั้งในส่วนขององค์กรเทศบาลและในส่วนของผลสำเร็จและสามารถพัฒนาในชุมชนในเขตรับผิดชอบให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การทำให้ประชาชนอยู่ดี กินดี มีความสุข

ทั้งนี้เทศบาลตำบลภูดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านภูดี หมู่ที่ 2 บ้านนิบง หมู่ที่ 3 บ้านจือนือแร หมู่ที่ 4 บ้านปือแแน หมู่ที่ 5 บ้านไบก์ หมู่ที่ 6 บ้านบูเกะคละ หมู่บ้านที่ 7 บ้านรั้วตะวัน หมู่ที่ 8 บ้านบูดีฮีเลย์ และหมู่ที่ 9 บาลูกาบารู โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,066 ครัวเรือน และจำนวนประชากรทั้งหมด 11,528 คน ซึ่งจำแนกเป็นเพศชาย 5,861 คน และเพศหญิง 5,861 คน ซึ่งประชากร ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ 90 ซึ่งเทศบาลตำบลภูดีถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลำดับต้น ๆ ของเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้นำตาม ทิศนะของประชาชนในเทศบาลตำบลภูดี อำเภอเมืองจังหวัดยะลา เพื่อที่จะทราบถึงทัศนคติของประชาชนในเทศบาลตำบลภูดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างแนวทางการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพประชาชนเทศบาลตำบลภูดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลาต้องการ

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเทศบาล ตำบลบุรี อำเภอมือง จังหวัดยะลา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาล ตำบลบุรี อำเภอมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพหรือผู้นำที่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำ

กันยพร ชีรเวทิน (2563) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในบุคคลหลาย ๆ คน ที่มีอำนาจ มีหน้าที่มีอิทธิพลหรือมีความสามารถในการจูงใจคนในองค์กรให้ปฏิบัติตาม ความคิดเห็นความต้องการหรือ คำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของบุคคลอื่น

จิตาภา ธัญญรัตน์วานิช (2562) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ รูปแบบภาวะผู้นำที่องค์กรต้องการนั้นควรมี เทคนิคและทักษะในการจัดการที่ดี และในขณะเดียวกันก็ต้องมีจิตวิทยาในการจัดการเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ มีอิทธิพลในการจูงใจ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้องค์กรนั้นมีประสิทธิภาพในการทำงานในที่สุด

กรรรัตน์ อยู่ประสิทธิ์ (2562) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลป์ของการบอกชี้แนะผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจและความกระตือรือร้น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าผู้นำ หมายถึง คนหนึ่งคนใดภายในกลุ่มที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ ภายในกลุ่ม และสามารถโน้มน้าวให้บุคคลอื่นทำตามตนเองได้ด้วยใจสมัครใจ

แนวทางการศึกษาภาวะผู้นำ

Rosenbach (2018) ได้สรุปและ อธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำ ว่าสามารถจำแนกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait Approach) การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นพื้นฐานของการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเริ่มในปี ค.ศ.1930 ซึ่งทฤษฎีนี้ได้้นำแนวทางทฤษฎีมหาบุรุษ (Great Man Theories) ในสมัยกรีกและโรมันโบราณ ซึ่งนักทฤษฎีได้พยายามค้นหาลักษณะสากลของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และแยกผู้นำออกจากผู้ตาม และเชื่อว่าความเป็นผู้นำ ในตัวบุคคลจะติดตัวมาแต่กำเนิด และไม่สามารถจะเรียนรู้หรือเสริมสร้างได้

2. การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำ (Behavior Approach) การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำในระยะแรกสุด คือ การศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Ohio State University) เพื่อค้นหา พฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า มีพฤติกรรม 2 ชนิด คือ ผู้นำมุ่งงาน (Initiating Structure) และผู้นำมุ่งสัมพันธ์ (Consideration Structure) ผู้นำมุ่งงาน หมายถึง การที่ผู้นำกำหนดโครงสร้างเพื่อปฏิบัติงานของ

องค์การให้ประสบความสำเร็จ และขึ้นนำกลุ่มทำงานไปสู่เป้าหมายขององค์การ ส่วนผู้นำมุ่งสัมพันธ์หรือมุ่งคน หมายถึง การที่ผู้นำปฏิบัติต่อผู้ตามด้วยท่าทีเป็นมิตร และให้การสนับสนุนแสดงความเอาใจใส่และแสวงหาเพื่อให้ผู้ตามได้รับความผาสุก (Welfare)

คุณลักษณะผู้นำ

DuBrin (2013) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำที่ประสบ ความสำเร็จว่า ประกอบด้วยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ดังนี้ 1. มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างแท้จริงและเหมาะสม 2. มีความไว้วางใจได้สร้างความเชื่อถือให้แก่บุคคลได้ มีความซื่อสัตย์ มั่นคง 3. มีลักษณะเด่นหรือมีความโดดเด่นแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ 4. มีลักษณะแสดงตัวชอบเข้าสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 5. มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมทั้งในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ทศนคติและมีการแสดงออกอย่างมั่นใจ 6. มีอารมณ์มั่นคงสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ 7. มีความกระตือรือร้นและมีการแสดงออกทั้งคำพูดและภาษาท่าทางที่ช่วย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมและช่วยสร้างแรงบันดาลใจ 8. มีอารมณ์ช่วยลดความเครียดและความขัดแย้ง 9. มีลักษณะเป็นคนที่ดูอบอุ่น เห็นใจ เข้าใจคนอื่น ช่วยปกป้องดูแลคนอื่นได้ 10. มีความอดทนสูงต่อความซับซ้อนใจ 11. มีความตระหนักเกี่ยวกับจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองรวมถึงเป้าหมายของตนเองด้วย

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับงาน ดังนี้ 1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถริเริ่มได้ด้วยตนเอง 2. มีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นและเห็นใจผู้อื่น 3. มีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว 4. มีความเชื่ออำนาจในการควบคุมตนเอง 5. มีความกล้าหาญในการที่จะเผชิญหน้ากับความเสียหายและความท้าทาย 6. มีความสามารถในการฟื้นคืนสู่สภาพปกติเมื่อเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน

Yukl (1974) เสนอแนวคิดคุณลักษณะเฉพาะของผู้นำที่มีความสัมพันธ์ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลหรือการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ดังนี้ 1. มีระดับพลังงานสูงมีความอดทนอดกลั้นสูงต่อความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ มี 2. มีความมั่นใจในตนเองรวมถึงมีการเห็นคุณค่าในตนเอง 3. มีความเชื่ออำนาจในตนเอง 4. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีความมั่นคงทางอารมณ์ 5. มีความซื่อสัตย์ 6. มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจทางสังคม 7. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปานกลางหรือมุ่งความสำเร็จสูงในระดับปานกลาง 8. มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์หรือความต้องการความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Daniel Wit, 1967) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2555) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองเป็นการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

วิเชียร ตันศิริคงคล (2563) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนที่อยู่ภายในชุมชน ตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับจากรัฐบาลกลางหรือส่วนกลาง โดยจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1. อาจมีรูปแบบหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบตามความแตกต่างของความเจริญประชากรหรือขนาดพื้นที่ 2. ต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม 3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง 4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือ มีองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ 5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ใน ลักษณะต่าง ๆ ดังนี้(นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ, 2546)

1. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายเฉพาะ กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

2. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 16 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กในการดำเนินกิจการสาธารณะทั้งหมด 31 เรื่อง

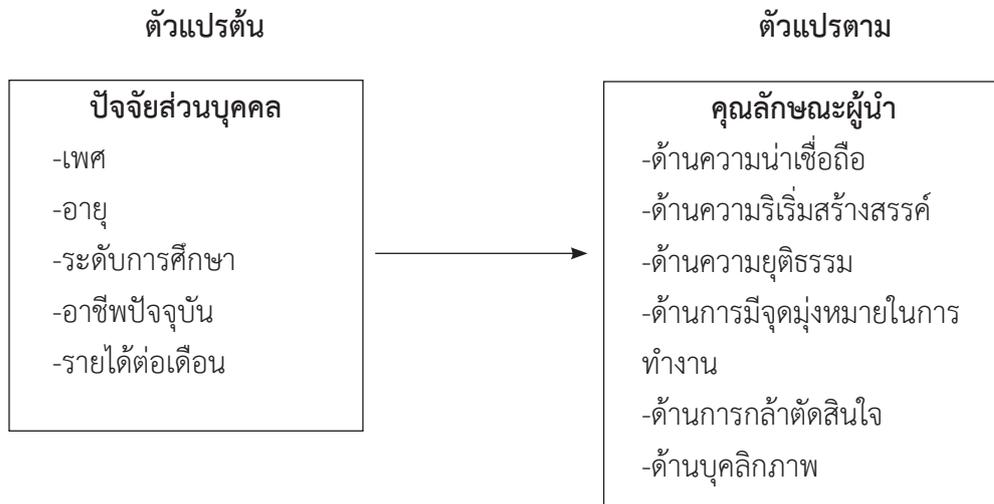
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีอำนาจ หน้าที่ในเรื่องการจัดทำแผน การประสานงานให้ความร่วมมือ และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะในกิจการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กไม่ อาจกระทำได้ เพราะเป็นกิจการที่ครอบคลุมพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความมีเอกภาพ ตามมาตรา 17 มีอำนาจหน้าที่ในการ ดำเนินกิจการสาธารณะทั้งหมด 29 เรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) รูปแบบการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณ
- 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเทศบาลตำบลบุดี จำนวน 11,528 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 387 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน
- 3) เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1932) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยได้ทำการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Item Objective Congruence Index: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อคำถาม ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, 1951) โดยได้ผล ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุดี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาดังนี้ (α) = .962 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง
- 4) สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA
- 5) เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย
  - 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด
  - 1.81 – 2.60 น้อย
  - 2.61 – 3.40 ปานกลาง
  - 3.41 – 4.20 มาก
  - 4.21 – 5.00 มากที่สุด
- 6) ข้อจำกัดและวิธีการแก้ไขในการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้อาจจะมีเหตุการณ์การเก็บข้อมูลได้ไม่ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีการแก้ไขโดยการลงพื้นที่ใหม่เพื่อไปเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยให้ครบถ้วนตามกลุ่มตัวอย่าง
- 7) ตัวแปร
  - 7.1) ตัวแปรต้น ตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่ที่อยู่อาศัย
  - 7.2) ตัวแปรตาม ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยในครั้งนี้ ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะผู้นำ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้านได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยุติธรรม ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน ด้านการกล้าตัดสินใจ และด้านบุคลิกภาพ
- 8) สมมติฐาน
ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบุดี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยุติธรรม ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน ด้านการกล้าตัดสินใจ และด้านบุคลิกภาพ ที่แตกต่างกัน

9) กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการศึกษา

1. ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุี	X̄	S.D	แปลผล
1. ด้านความน่าเชื่อถือ	3.59	.699	มาก
2. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.46	.719	มาก
3. ด้านความยุติธรรม	3.50	.790	มาก
4. ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน	3.52	.751	มาก
5. ด้านการกล้าตัดสินใจ	3.48	.751	มาก
6. ด้านบุคลิกภาพ	3.50	.873	มาก
ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุี รวมทุกด้าน	3.51	.654	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิจัยระดับทัศนคติของประชาชนในเทศบาลตำบลบุตี พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลบุตีอยู่ในระดับสูง โดยด้านความน่าเชื่อถืออยู่ในลำดับสูงสุด ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการทำงานอยู่ในลำดับที่สอง ด้านบุคลิกภาพอยู่ในลำดับที่สาม ด้านความยุติธรรมอยู่ในลำดับที่สี่ ด้านการตัดสินใจอยู่ในลำดับที่ห้า และด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในลำดับสุดท้าย

2. การเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D	t	P-Value
ชาย	131	3.53	.647	2.55	.011
หญิง	217	3.36	.577		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตตำบลบุตีที่มีเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามอายุ หมู่ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้(ต่อเดือน)

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P-Value
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	106	161.701	1.525	1.308	0.43*
	ภายในกลุ่ม	280	326.485	1.166		
	รวม	386	488.186			
หมู่ที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	8	61.726	7.716	27.929	0.00*
	ภายในกลุ่ม	378	104.428	.276		
	รวม	386	166.154			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	6	15.86	2.64	6.68	.000*
	ภายในกลุ่ม	380	150.29	.396		
	รวม	386	166.15			

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลบุตุ อำเภอมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามอายุ หมู่ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้(ต่อเดือน) ต่อ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P-Value
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	5	10.54	2.11	5.16	.000*
	ภายในกลุ่ม	381	155.61	.408		
	รวม	386	166.15			
รายได้(ต่อเดือน)	ระหว่างกลุ่ม	4	42.16	6.041	16.25	.000*
	ภายในกลุ่ม	382	141.99	.372		
	รวม	386	166.15			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตตำบลบุตุที่มี อายุ หมู่ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้(ต่อเดือน) ที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุ อำเภอมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า25 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-54 ปี	มากกว่า54 ปี
ต่ำกว่า25 ปี	3.50		.189	.634	.183	.135
25-34 ปี	3.31	.189		.152	.000*	.000*
35-44 ปี	3.44	.634	.152		0.002*	.002*
45-54 ปี	3.70	.183	.000*	.002*		.742
มากกว่า 54 ปี	3.74	.135	.000*	.002*	.742	

ประชาชนที่มีอายุ 25 - 34 ปี มีทัศนคติที่แตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ 45-54 ปี และอายุ มากกว่า 54 ปีประชาชนที่มีอายุ 35 - 44 ปี มีทัศนคติที่แตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ 45-54 ปี และอายุ มากกว่า 54 ปี

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามหมู่ที่อยู่อาศัย เป็นรายคู่

หมู่ที่อยู่อาศัย	$\bar{X}$	หมู่ที่1	หมู่ที่2	หมู่ที่3	หมู่ที่4	หมู่ที่5	หมู่ที่6	หมู่ที่7	หมู่ที่8	หมู่ที่9
หมู่ที่1	3.23		.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.019*	.637	.858
หมู่ที่2	3.93	.000*		.152	.000*	.000*	3.10	.000*	.000*	.000*
หมู่ที่3	3.68	.000*	.036*		.400	.000*	.206	.000*	.000*	.001*
หมู่ที่4	3.77	.000*	.142	.400		.000*	.625	.000*	.000*	.000*
หมู่ที่5	4.46	.000*	.000*	.000*	.000*		.000*	.000*	.000*	.000*
หมู่ที่6	3.82	.000*	.310	.206	.625	.000*		.000*	.000*	.000*
หมู่ที่7	2.95	.019	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*		.023	.012*
หมู่ที่8	3.18	.637	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.023*		.504
หมู่ที่9	3.25	.858	.000*	.001*	.000*	.000*	.000*	.012*	.504	

ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 1 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 2 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 3 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 4 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 5 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 6 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัย หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 7 มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยหมู่ที่ 9

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะ
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามระดับการศึกษา
เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ไม่ได้ เรียน หนังสือ	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ตอน ต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา /ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.22		.025*	.220	.000*	.000*	.000*	.000*
ประถมศึกษา	3.46	.025*		.308	.020*	.014*	.033*	.008*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.36	.220	.308		.002*	.001*	.004*	.003*
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	3.36	.000*	.020*	.002*		.662	.750	.071
อนุปริญญา/ปวส.	3.74	.000*	.014*	.001	.662		.942	.114
ปริญญาตรี	3.73	.000*	0.33*	.004*	.750	.942		.112
สูงกว่าปริญญาตรี	4.17	.000*	.008*	.003	.071	.114	.112	

ประชาชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอมือง จังหวัดยะลา
จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน เป็นรายคู่

อาชีพปัจจุบัน	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	รับจ้าง/ เกษตรกร	นักเรียน/ นักศึกษา	พ่อบ้าน/แม่ บ้าน	อื่นๆ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.52		.865	.592	.023*	.190	.167
พนักงานบริษัท	3.49	.865		.669	.005*	.079	.161
รับจ้าง/เกษตรกร	3.44	.592	.669		.001*	.006*	.180

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุ่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน เป็นรายคู่ (ต่อ)

อาชีพปัจจุบัน	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	รับจ้าง/ เกษตรกร	นักเรียน/ นักศึกษา	พ่อบ้าน/แม่ บ้าน	อื่นๆ
นักเรียน/นักศึกษา	3.89	.023*	.005*	.001*		.226	.001*
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.72	.190	.079	.006*	.226		.003*
อื่นๆ	3.27	.161	.161	.180	.001*	.003*	

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา
ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ประชาชนที่มี
อาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษาและอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน
ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ และประชาชนที่มีอาชีพ
พ่อบ้าน/แม่บ้าน มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะ
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตุ่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำแนกตาม
รายได้(ต่อเดือน) เป็นรายคู่

รายได้(ต่อเดือน)	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001- 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001- 20,000 บาท	20,000 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.40		.394	.973	.000*	.000*
5,001-10,000 บาท	3.47	.394*		.525	.000*	.000*
10,001-15,000 บาท	3.40	.973	.525		.000*	.000*
15,001-20,000 บาท	4.12	.000*	.000*	.000*		.000*
20,000 บาทขึ้นไป	4.08	.000*	.000*	.000*	.000*	

รายได้ ประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน)ต่ำกว่า 5,000 บาท มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้(ต่อ
เดือน) 15,001-20,000 บาท และรายได้(ต่อเดือน) 20,000 บาทขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) 5,001-
10,000 บาท มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) 15,001-20,000 บาทและรายได้(ต่อเดือน)

20,000 บาทขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) 10,001-15,000 บาท มีทัศนคติแตกต่างจากรายได้(ต่อเดือน) 15,001-20,000 บาท และรายได้(ต่อเดือน) 20,000 บาทขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) 15,001-20,000 บาท มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) 20,000 บาทขึ้นไป

สรุปและอภิปรายผล

1. ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เทศบาลตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เทศบาลตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเทศบาลตำบลบุดีอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายการวิจัยจากด้านที่ 1 สู่ด้านที่ 6 ดังนี้

1. ด้าน “ความน่าเชื่อถือ” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรียึดถือจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงานทำให้การทำงานมีความโปร่งใสและไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน อีกทั้งยังมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทำให้แผนงานและโครงการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งทั้งนี้ยังปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนในเรื่องของการวางตัว การประพฤติตน และความเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณหทัย เลิศหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มหัก อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยึดถือจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความตรงเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ด้าน “ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรีเป็นผู้ที่นำองค์ความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การรวมทั้งรู้เท่าทันเหตุการณ์เพื่อวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีและมองวิกฤตให้เป็นโอกาสที่สามารถทำให้บุคลากรสามารถพัฒนาสมรรถนะการทำงานของตนเองได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณหทัย เลิศหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มหัก อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นผู้นำก้าวหน้าทันเหตุการณ์มีการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

3. ด้าน “ความยุติธรรม” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรีปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเคารพ และมีความเชื่อมั่นว่าสามารถพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางที่ดีได้ อีกทั้งยังยึดถือในเรื่องของความเท่าเทียมกันประชาชนในพื้นที่ทุกครัวเรือนจะต้องได้รับบริการสาธารณะที่จัดโดยเทศบาลตำบลภูโตอย่างเท่าเทียมกัน และนายกเทศมนตรียังได้ยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนเสมอ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณททัย เลิศหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มหัก อำเภอนงนุช จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและมีความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

4. ด้าน “การมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรีมีการวางแผนในการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อลดความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และทั้งนี้ยังได้มีการถ่ายทอดแผนงานไปยังบุคลากรทุกคนเพื่อให้บุคลากรรับทราบและหาวิธีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และมีความมุ่งมั่นที่จะนำวิสัยทัศน์ขององค์กรไปกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน เป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมาไม่เห็นแก่พวกพ้อง ตลอดจนจะเป็นผู้ติดตามการประเมินโครงการของหน่วยงานด้วยตนเองทุกโครงการ เพื่อนำข้อผิดพลาด ปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงวิธีการทำงานต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดารุณี หะยีมะเต็ง และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีความพยายามมุ่งมั่นในการนำพาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ

5. ด้าน “การกล้าตัดสินใจ” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรีสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เด็ดขาดภายใต้กฎระเบียบตัดสินใจโดยคำนึงถึงภาพรวม แต่ในบางครั้งอาจจะมีการตัดสินใจที่ไม่สามารถให้ประโยชน์สูงสุดได้ แต่ก็ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยถ้าเทียบกับการตัดสินใจที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและพื้นที่ และที่สำคัญประชาชนบางพื้นที่ยังไม่มีความเข้าใจว่าทำไมนายกเทศมนตรีถึงสนใจบางพื้นที่มากกว่าพื้นที่ของตนทำให้บางครั้งเกิดความขัดแย้ง แต่ในความเป็นจริงเนื่องจากการประเมินสภาพแวดล้อมของพื้นที่ทำให้พบว่าในแต่ละพื้นที่มีปัญหาที่ไม่เหมือนกันจึงจะต้องมีวิธีการจัดการที่ต่างกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณททัย เลิศหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มหัก อำเภอนงนุช จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับสูงเช่น

เดียวกัน พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเด็ดขาดภายใต้กฎระเบียบในการปฏิบัติงาน มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเองว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อท้องถิ่น ในการตัดสินใจแต่ละครั้งจะมีการกำหนดทางเลือกหลายแนวทางแต่จะเลือกทางเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

6. ด้าน “บุคลิกภาพ” เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลตามผลการวิจัยจากแบบสอบถามรวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิดได้ว่า นายกเทศมนตรีมีการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง มีความสุภาพ เรียบร้อย และมีความสุข มีการแต่งการที่เรียบร้อยทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ สามารถควบคุมอารมณ์และจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างดีในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล (2566) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน พบว่า ผู้นำมีความรอบคอบ สุขุม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย และมีการวางตัวเหมาะสม

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบุตี อำเภอมือง จังหวัดยะลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ ประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนเพศชายมีความคาดหวังเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้นำมากกว่าเพศหญิงโดยทั่วไปถ้าอ้างอิงจากความพร้อมหรือความเป็นไปได้ เพศชายเป็นที่มีความพร้อมในเรื่องภาวะผู้นำได้มากกว่าเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของมุมมองหรือทัศนคติ ความฉลาดหลักแหลม มีไหวพริบปฏิภาณที่ดี มีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหา และเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล พยายามคิดสิ่งที่ผู้อื่นคิดไม่ถึง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารประชาชนในพื้นที่ที่จำเป็นต้องเข้าใจถึงบริบทสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในพื้นที่และทราบถึงสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ในประเด็นต่อมาจะเป็นในเรื่องของการเข้าถึงหรือพบปะสอบถามกับผู้คนในพื้นที่ ให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของณหทัย เลิศหล้า (2561) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลกลุ่มห้ก อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลกลุ่มห้ก อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก นายกองค้การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญและปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประชาชนอย่างเท่าเทียมกันทุกคนโดยไม่แบ่งเพศรวมทั้งปฏิบัติทุกคนด้วยความเป็นธรรม จึงทำให้ประชาชนไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงจึงเกิดความเคารพและเชื่อถือในนายกองค้การบริหารส่วนตำบล

2) อายุ ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากย่อมหมายถึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่มากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย ซึ่งหมายความว่าคนที่มีอายุมากจะต้องมีหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นแล้วประชาชนกลุ่มนี้ต้องการที่จะมีบุคคลที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และบุคคลที่ใกล้ชิดกับประชาชนกลุ่มนี้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ก็คือ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา สงวนการ (2565) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรี ตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนในแต่ละช่วงวัยมีมุมมองและประสบการณ์เกี่ยวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เท่ากัน ทำให้มีทัศนคติเกี่ยวกับที่แตกต่างกัน

3) หมู่ที่อยู่อาศัย ประชาชนที่มีหมู่ที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เนื่องจากตำบลภูติมีการแบ่งการปกครองออกเป็นทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน ซึ่งบางหมู่บ้านก็มีระยะทางที่ค่อนข้างไกลจากสำนักงานเทศบาลตำบลภูติ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เหล่านั้นไม่มีความผูกพันกับการบริหารงานของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลภูติ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่ห่างไกลไม่มีความคาดหวังว่านายกเทศมนตรีจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร ขอแค่ให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพก็พอ ซึ่งต่างจากประชาชนที่อาศัยใกล้สำนักงานเทศบาลตำบลภูติ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีมากกว่า ทำให้เกิดความคาดหวังว่านายกเทศมนตรีจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี

ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของนายวัชรินทร์ คาโส (2562) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาสภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามหมู่ที่อยู่อาศัยโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านมีความใกล้ชิดกับของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนเหล่านั้นมีการรับรู้ มีความใกล้ชิดกับของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงส่งผลต่อทัศนคติต่อผู้นำที่แตกต่างกัน

4) ระดับการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงย่อมมีความคาดหวังว่าผู้นำในพื้นที่ของตนเองควรจะเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ดีควบคู่ไปกับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยา ภูมิภักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรี ตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีหลักการวิเคราะห์ที่ดี มีมุมมองและความรู้ความเข้าใจต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีที่ละเอียดกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก ทำให้มีทัศนคติต่อนายกเทศมนตรีแตกต่างกัน

5) อาชีพปัจจุบัน ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันที่ต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต่างกัน เพราะประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการมีพื้นฐานด้านภาวะผู้นำในหน่วยงานหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว จึงต้องมีความคาดหวังสูงต่อผู้นำมากกว่าคนที่ทำงานอาชีพรับจ้างทั่วไปที่ไม่มีพื้นฐานการทำงานในหน่วยงานราชการ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยา ภูมิภักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรี ตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน ส่งผลให้การรับรู้ ความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีแตกต่างกัน ทำให้มีทัศนคติต่อนายกเทศมนตรีแตกต่างกัน

6) รายได้ ประชาชนที่มีรายได้ที่ต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีรายได้สูงย่อมหมายถึงมีหน้าที่การงานที่ดี มีตำแหน่ง มีความรู้ ประสบความสำเร็จในชีวิต ทำให้มีทัศนคติว่าผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี ต้องการให้ท้องถิ่นของตนเองมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีความกล้าในการตัดสินใจและมีความกล้าที่จะยอมรับผลที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นและพร้อมรับผิดชอบ มีความฉับไว เด็ดขาดกล้าหาญ และรอบคอบ โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม มีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระเบียบแบบแผนและเลือกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณททัย เลิศล้ำ (2561) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มห้วย อำเภอหนองแคว จังหวัดสระบุรี ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มห้วย อำเภอหนองแคว จังหวัดสระบุรี จำแนกตามหมู่ที่อยู่อาศัยโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีรายได้สูงจะมีทัศนคติที่ดีต่อคุณลักษณะของผู้นำ ต้องการให้ท้องถิ่นของตนเองพัฒนาอยู่เสมอ ต้องการผู้นำที่มีความคิดกล้าตัดสินใจและพร้อมรับผิดชอบ มีความฉับไว เด็ดขาด กล้าหาญรอบคอบ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการออกระเบียบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประเมินความรู้ความสามารถทางการบริหารของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ด้านความน่าเชื่อถือของนายกเทศมนตรีควรปฏิบัติงานด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้มีวิสัยทัศน์และแนวนโยบายในการดำเนินงานของอบต.ที่ชัดเจนและสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานแก่ประชาชน

2.2 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นายกเทศมนตรีควรเป็นผู้ที่นำองค์ความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งรู้เท่าทันเหตุการณ์เพื่อวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 ด้านความยุติธรรมนายกเทศมนตรีควรบริหารงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก อีกทั้งมีการให้ความสำคัญกับคุณค่าตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเห็นได้ชัด

2.4 ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการทำงานนายกเทศมนตรีควรปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบพยายามเอาชนะอุปสรรคด้วยความแน่วแน่บริหารงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

2.5 ด้านการกล้าตัดสินใจนายกเทศมนตรีมีการปรึกษาหรือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารจะต้องกระทำอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งได้รับมาจากโครงสร้างขององค์กร พฤติกรรมบุคคล โดยการค้าค้นหาทางเลือก หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาภาวะผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุ่ ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุ่โดยตรง เพื่อจะได้ทราบถึงการมีภาวะผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุ่ได้ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

3.2 ควรมีการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุ่ เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาภาวะผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบุตุ่ต่อไป

บรรณานุกรม

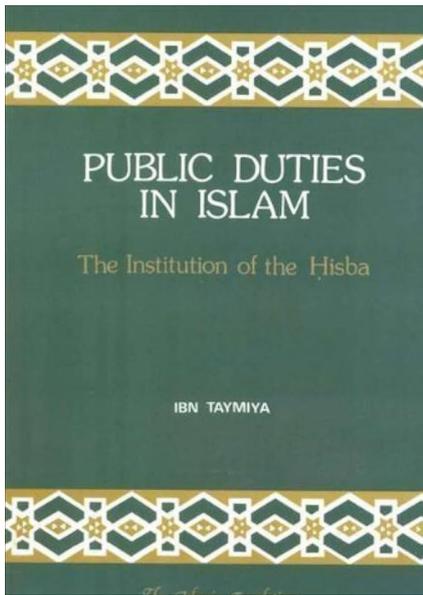
ภาษาไทย

- กรรัตน์ อยู่ประสิทธิ์. (2562). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบรรยากาศส่งเสริมนวัตกรรมของทีมงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา สงวนการ และคณะ. 2565. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของเหมืองแร่หินในเขตเทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: สำนักวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- โกวิทย์ พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- กันยพร อีระเวทิน, จิตาภา อิศริกุล, และ ธนวรรณ แสงสุวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารจัดการกิจการเพื่อสังคมด้านอุตสาหกรรมอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 11(3), 325-332.
- จรรยา ศิวานนท์. 2548. บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จิตาภา อัญญรัตน์วานิช. (2562). ภาวะผู้นำและจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่สัมพันธ์กับดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 5(1), 90-103.
- ณททัย เลิศหล้า. 2561. ทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลกุ่มหัก อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ดารุณี หะยีมะเต็ง และคณะ. 2566. ทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นิธิตา บุรณจันทร์. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล. 2566. คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

***Public Duties in Islam:
The Institution of the Hisba***

*Ali Musa Harahap*¹

Managing an Islamic economy and building a just society are important topics within Islamic teachings and they relate deeply to our contemporary issues. The world today is full of anxiety and restlessness. The world is imperceptibly dominated by change. The old order is collapsing, and the new order has not yet emerged. History shows that times of restlessness like this are the times when we can develop a good quality of life. For years, the world has been caught in tension and is looking forward to the rise of a good human civilization in this century. In the past few decades, the economy and politics of the superpower countries have collapsed, causing crises among the people in various places. The objective of this Imam Ibn Taymiya's book is to address the above issues and to provide solutions. He has divided his major solutions and contribution to these issues into two big parts². The first discussion is highlighting on managing an Islamic economy and society. This chapter deals with principles and mechanism, we will see also, of how the price control and the administered prices are becoming the central issues discussed in this section. The second discussion is concerning on how to build up a just society. In this chapter, we will see on the qualifications recommended by Ibn Taymiya in making up a just society. As discussions, in the first chapter, according to

¹ Asst. Prof. Dr. Department of International Relations, Universitas Darussalam Gontor, Indonesia, Email: alimusa@unida.gontor.ac.id

² Ahmad, Khursid, Public duties in Islam, Editor's note. pg 17

Imam Ibn Taymiya, there are some basic principles that lead to building up the Hisba³. These foundations are encouraging such an institution called Hisba being practiced in the society. In the case of price control, he encourages people to sell their goods in a fitting manner, causing no injury, and the current price happens to rise either because of the scarcity of an article or on account of increased demand⁴. Additionally, he argues that it is a true nature that selling and buying must be based on fair price⁵. He also introduces the term of collective obligation (e.g. providing public needs, studying the Divine Law) to get the collective benefit among people in the society.

In the second chapter, Imam Ibn Taymiya has fully exposed the philosophic foundation of the Islamic society and explaining in advance of the principal corrective mechanism built into the Islamic scheme of life, i.e. *al-amr bi'l- ma'ruf wa'l- nahi 'ani'l munkar* (commanding what is good and forbidding what is bad). It is through this process that Islam encourages establishing a just social order, arranging and maintaining human relations in all economy and society⁶. To him, unbelief, inequity, and disobedience resulting on hostility in the way of thinking of each individual. He argues also that injustice is appeared when there is a monopoly of things in the permissible category such as food, drink, marriage, clothing, transport, and goods.

---

³ The first principle is the sanction for authority in Islam, means we are obliged to obey God's rule since we are His servants. Secondly, the role of the ruler that aiming of ordaining what is proper and forbidding the improper. Thirdly, the divine law and custom which promote jurisdiction to be established. Fourthly, the muhtasib, the person that in charged in fitting the improper in government, ordering common people to perform five prayers and led at the proper times, and the last principle is the establishment of prayer since the prayer is the pillar of Islam.

⁴ Taymiya, *Public Duties in Islam: The Institution of the Hisba*, Leichester: The Islamic Foundation; 1982. pg 35

⁵ In the case of owners of merchandise refused to sell except for more than the reasonable value at a time when people were in urgent need, he replies that it is their duty to sell for fair value. Price control has no meaning other than compulsion to sell at affair price. In the case of monopolist, he answers that the price must be controlled b the authorities so that the monopolist will sell only for fair value and buy people's good for fair price

⁶ Ahmad, Khursid, *Public duties in Islam*, Editor's note. pg 71

A greedy must be avoided because it will lead to unjust. In the shahih the prophet, on him be peace, is reported as saying : ‘‘beware of greed! For it destroyed those who were before you. It bade them to be miserly, so that they became misers. It bade them to be unjust, so they acted unjustly. It bade them sever relations, so they cut them off’’. He added, the affairs of people in this world can be kept in order with justice. To him, justice is the universal order of things. So when worldly administration is just, the society will be stable even though there are some sins being practiced. He ended up with the root of all that is knowledge, for there is no other way to learn of justice and avoid injustice matters. The whole of religion is knowledge and justice, and the opposite is injustice and ignorance. The implication of practical contextualization in the modern day from this valuable book is that two argumentative issues in the history of Islamic Political Economy have been price control and administrative fixation. Ibn Taymiya provides an in-depth discussion and excellent analysis of the issue, offering a full solution. Although it is happened in the past as the sixteenth century, the emergence of this issue that there are many price swings during the twenty-one century results and draws necessity of intellectuals of modern day to discover the cause of such issue and solve it. Price control and administrative fixation by government is still urgently needed to reach a just society. For instance, housing affordability concerns are particularly widespread in lower and middle income households in most major Indonesian cities, with most of them having trouble purchasing a home. Correct measurement of selling and buying goods are also discussed. According to him, housing affordability which is caused by developers’ tendency to boost price to maximize profit, resulting in increasing house prices. In terms of the price, Ibn Taymiya places a greater focus on a fair price, which indicates that the worth of an item’s price is acceptable, proportionate with given location and time. Ibn Taymiya rejects the notion of injustice and element of tyranny. Thus, price regulation is permitted in Islam for the benefit of the welfare state.

In conclusion, given that the circumstances of his era is similar greatly current modern day political economy issue, Ibn Taymiya takes a distinct stance on government participation in pricing. When Ibn Taymiya was writing, the general consensus was that rising prices were caused by unfairness or negligence on the side of private sectors, the markets, hence the few who owns huge capital and assets to basic commodities. He actually used the word *zulm* that denotes wrongdoing or unfairness. It is being used here to imply manipulation by private sectors, the markets, hence the few, resulting in flaws in the market. The price ‘playing’ is

based on that instance can cause society to lose its way or to disrupt its basic requirements, and this issue needs to be resolved by government action as the one who owns power and authority to reach a just society.

No human beings are self-sufficient for their welfare in this world and hereafter. Human beings need mutual help and cooperation to in order for them to survive in this world as well as in the hereafter. In term of responsibility, Imam Ibn Taymiya introduces the two cardinal principles; submission and well doing that must be observed and practiced by us as a Muslim. It is an obligation (fardhu 'ain) to every Muslim in promoting human welfare and to gain Allah's blessings. Islam is a religion that regulates worldly as well as hereafter matter. Islam touches both lives very comprehensively. In the worldly matter, Islam no doubt enhancing social, political as well as economics to be in conformity with the teaching of Islam. The Quran and Sunnah must be used to become the primary sources for the guidance in all aspects of our life. Since Islam is using both Quran and Sunnah as its primary sources, it is then highlighting both material as well as moral virtue to be in line with the Islamic teaching. In the hereafter matters however, the Quran and Sunnah have provided us the standard to survive in hereafter. The crises in economic as well as political matters nowadays in the Muslim world are the result of deviating actions from moral values and at the same time putting away the hereafter matters. What is needed for the current contemporary crises is we have to go back to our own foundation as a Muslim that Islam has provided for us.

A justice must be fully observed by Muslim society and practiced in good manner in all aspect in our daily life. By practicing Hisba foundations and principles, it is expected that present government, society, and people will be able to gain collective benefits. Proper service distributions must be spread out equally in order for society to survive. At the same time, it is a challenge for us as Muslims to provide such a system comprehensively in social, political, and economic matters (human problems) from the Islamic perspective as a whole, and it is not limited to certain interest. The contents of this book will undoubtedly inspire and motivate us to develop specific political economy phenomena in handling crises especially in the time of post COVID-19. But especially for those unfamiliar with the terminology and references used in this book plus with the overall framework, such changes may not come easily to be absorbed by commoners. For readers less familiar with Islamic events and figures, it can be somewhat daunting to read such book without the necessary context to tie them to the

priceless pearls of wisdom contained in this valuable resource. I therefore recommend that future editions or revisions include a glossary to clarify points that may be encountered while reading the book. Within the framework of Islamic supervision, Hisbah is an institution with a major role. Hisbah has proven throughout history to be efficient in carrying out its oversight role within the set governance system throughout Prophet Muhammad SAW lifetime. As a safeguard for the public good, the Hisbah system has developed throughout Islamic civilization. To the benefit of society as a whole such as global governance or international relations, its major goal will guarantee the continuation of moral and just behaviors of state actors. Hisbah closely monitors and oversees the processes involved in fixing prices, and it actively forbids actions like riba and hoarding at regional and international economy.

Public Duties in Islam: The Institution of the Hisba is a socio political and economic text that in line with the Islamic teaching. It offers an advance explanation of public duties in Islam, principles and mechanism. The language and style of the author is clear and rational. I wholeheartedly recommend this book to anyone wishing to learn more about the Ibn Taymiya from a political economy perspective that his greatness as an intellectual stem not only from his excellence but more importantly from his total submission to Allah Subhanahu Wa Ta'ala. This book leaves no stone unturned for the practicing Muslim who wants to know his or her religion.

References _____

Ibn Taymiyya. (1982). *Public duties in Islam: The institution of the hisba*. The Islamic Foundation.